

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 279 (3411) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Sziclán állunk

Irtta: Dr. Virág Jeromos

Korunkat válság idejének szeretik nevezni. Egész irodalma van ennek a válságnak, amely az első világháború után főképp gazdasági téren robbant ki, de áthatotta az egész életet. Különösen érezhető volt a válság világnézeti síkon. A most dúló háború cseppet sem változtatott a helyzeten, sőt az újabb események mindjobban igazolták a korbólcsület megállapítását az egész életre kiterjedő válságról.

A válságjellegnek egyik tünete, hogy a már letűnt világnézetek is újból kísérleteznek az élet porondján s hódítani akarnak. De méginkább mutatja a kor lelki képét az a tünet, hogy az emberek tekintélyes része nem tudja merre igazodjék. Eddig beszélték és irtak jobb- és baloldaltól, ma már a harmadik oldal szervezését is emlegetik. Ez a válságtünet legbeszédesebb jele.

Az első világháború felnyitotta az emberek szemét, új helyzetet tetemelt és az új helyzetben az akkor uralkodó tanítások, liberális eszmé-áramlatok nem tudták meggyógyítani az emberiség sok-sok sajtó sebet. Ha a szellemi életben és a világnézeti törekvésekben válságról kellett beszélnünk az első világháború után, mert az uralkodó világnézetek nem tudták megoldani az emberek fájó kérdéseit, vajjon megszűnik-e a válság és az emberiség győző problémája, ha visszatérünk a régihez? Híu ábránd az ilyen gondolkodás. A mostani háború még inkább elmélyíti majd az emberek vívódását, de az emberiség egyttal még tovább fog haladni annak belátásában is, hogy nem jó uton jár.

Meghozza-e majd a béke a megoldást a világnézeti válságra, azt korai volna még eldönteni. Az emberiség feltétlenül számít arra, hogy a háború után még sok időnek kell eltelnie, amíg az élet zajló hullámai lecsendesednek. Nagy aggodalommal készülnek az eselleeges gazdasági válság elhárítására, amely már az első világháború után is nagy szenvedéseket zúdított a világra. Egyesek előtt talán különösnek tűnik fel, hogy az országok egymásután tárgyalják a háború utáni gazdasági terveiket, a helyett, hogy a jelenlegi háború gazdasági nehézségeire fordítanak csupán tekintetüket. Ennek a gyökere azonban abban van, hogy a lehetőség szerint igyekeznek megelőzni a háborúk után következő gazdasági válságokat. Ez pedig annál szélesebbkörű, — különösen a világgazdaság szoros egymásrautaltsága mellett — minél szélesebb körre terjed a háború.

De az emberiségnek nemcsak a gazdasági válság megszüntetésén kell fáradoznia, hanem a világnézeti válságokra is kell megoldást keresnie. A gazdasági válság nagy csapás, de még nagyobb csapás, ha a lelkek nem tudnak tájékozódni. A világné-

Kievet kiűritették a német csapatok

A kairói megbeszéléseken a balkáni hadműveletek leszögezése áll előtérben. Létrejött a megegyezés a Japán elleni támadásra vonatkozóan

Berlinből jelentik (MTI): Az Intereinf jelenti: A német csapatok kiűritették Kiev város területét. Ezt megelőzően élesen visszautasították azt a kísérletet, hogy a bolsevisták páncélos és gyalogos kötelékek bevetésével a német vonalakat átkarolják. E harcokban a szovjet 48 harcokost veszített.

Négy bomba hullt le a Szent Péter bazilika közelében

Róma. (A Német Távirati Iroda jelenti: A római rádió szombaton hajnalban azt jelentette, hogy pénteken este kilenc órakor bombázták a Vatikánvárost. A Szent Péter templom közelében négy bomba esett le. Egy bomba eltalálta és súlyosan megrongálta a bazilikától mintegy száz méterre levő híres vatikáni mozaikgyárat. Egy másik bomba közvetlenül a vatikáni kormányzó nagy palotája mellett zuhant le. A palotának csaknem minden ablaka betört. A Vatikánváros vízvezetőke is súlyosan megsérült. Két másik bomba a bazilika közelében esett le.

Magasállású egyházi férfi a vatikáni hatóságok mely felháborodását juttatta kifejezésre a Vatikánért bombatámadás miatt. A római lakosság körében is nagy a felzúdulás a Vatikán elleni bombatámadás miatt.

Balkáni hadjárat a kairói megbeszéléseken

A Pest írja: Kairóból Zürichbe érkezett jelentés szerint diplomáciai körök úgy tudják, hogy az értekezleten előtérben áll a balkáni hadműveletek leszögezése. A moszkvai határozatok megbeszélése, hír szerint, csak másodtangu helyet foglal el. Eden pénteken hősze- san tárgyal Wilson tábornokkal, a külleleti brit hadsereg parancsnokával.

Zürichből jelentik (Bud. Tud.): A Neue Zürcher Zeitung londoni levelezője szerint az angol lapok alapján egyáltalában nem látszik kizártnak, hogy a törökök eltérnek eddigi szemleges politikájuktól és a nem hadviselő álláspontra helyezkednek. Egy londoni lap diplomáciai levelezője nyíltan hangsúlyozza a törökországi támaszpontok

hasznosságát a szövetségesek szempontjából.

Ankarából jelentik (Bud. Tud.): A török kormányhoz közelálló körök élénk csodálkozással emlékeznek meg azokról a híresztelésekről, amelyek szerint Eden Törökországot felszólíthatná arra, hogy lépjen be a háborúba. Kijelentik, hogy egy ilyen felszólítás a lehető legvalószínűlenebb. Ankarában úgy tudják, hogy Menemendzoglú török külügyminiszter találkozása Edennel Eden kívánságára jött létre, hogy tájékoztassa a török kormányt nem pedig azért, hogy követeléseket támaszon. Hozzáfűzik még Ankarában, hogy Törökország erősen érdeklődik a balkáni kérdések megoldása iránt.

Súlyos veszteségeket szenvedtek a szövetségesek Salamon szigeteknél

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A japán légierők, mint jelentik, a Bougainville szigetéről délre levő vizeken elsüllyesztettek két ellensé-

ges repülőgéphordozót és négy cirkáló. Ennek a sikernek beszámításvál a Salamon szigeteknél az ellenség október 31-től november 5-ig tengeri és

légi csatákban a következő veszteségeket szenvedte: Azonnal elsüllyedt egy nagyobb repülőgéphordozóhajó, egy nagy cirkáló, két nagy romboló és két nagy szállítóhajó. Elsüllyedt egy közepes nagyságú repülőgéphordozóhajó. Négy nagy cirkáló. Egy közepes cirkáló, három cirkáló, amelyek esetleg nagyobb rombolók voltak és több mint 40 partraszállítónaszád. Súlyosan megrongálódott 2 vagy 3 nagycirkáló, egy cirkáló vagy romboló és két nagy szállítóhajó. Ezenkívül egy ellenséges romboló kigyulladt. Összesen 250 ellenséges repülőgépet lőttek le. Ezek közül 27 gép lelövését még nem erősítették meg.

A japánok vesztesége egy romboló, amely elsüllyedt, egy cirkáló, mely könnyen megrongálódott és 23 repülőgép.

Washingtonból jelentik (Bud. Tud.): Roosevelt a pénteki rádióértekezleten kijelentette, hogy teljes megegyezés jött létre a közeli Japán elleni szárazföldi támadásra vonatkozólag. Az Egyesült Államok, Nagybritannia és Kína értekezletén a csungkingi hadjáratot beszéltek meg. Megállapítása szerint az értekezlet rendkívül eredményes volt.

Churchill szerint ostobaság vol a a háború végének időpontját jóslani

Stockholmból jelentik (MTI): A Német Távirati Iroda jelenti: Az Associated Press jelentése szerint Churchill kijelentette, hogy ennek a háborúnak az útja nehéz és hosszú és senki se lehet olyan ostoba, hogy bármilyen időpontot említen amikorra a háború befejeződik. Bármilyen hosszú és nehéz is legyen azonban ez az út, tovább haladunk rajta. — mondotta Churchill. — senki sem mondhatja meg, hogy ellenfeleink ellenállása melyik pillanatban törik meg. Ez nem a mi dolgunk, hanem az ellenfél. Itt az ellenségé a szó.

zeti válság felrobbantja a lelkek nyugalmát és az országot pártarcok küzdőterévé teszi. Már pedig éppen korunkban és a háború utáni korban lesz szükség erős összefogásra. Sokat — nagyon sokat kell építenünk hiszen a háború nagyon sok vajdó kérdésünk megoldását jobb időkre halasztotta. Ezeket egymás elleni viaskodással megoldani nem lehet. Az egymás ellen való küzdelem csak gátolón hat bajaink orvoslására. Pedig a háború után nemcsak a most fájó sebeket kell majd gyógyítani, hanem

minél tovább tart a háború, annál több lesz a probléma is, amely megoldásra vár. S ki tudja még milyen sebeket üt majd az elhuzódó háború!

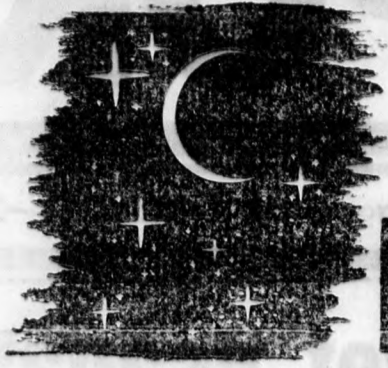
Ezért a válságot és a belőle fakadó veszedeimet csak úgy kerülhetjük el, ha mekény egységben összeforunk. A magyarságnak nem kell tapogatóznia az alapok után. Ha nem akar hűtlen lenni önmagához, multjához, akkor csak a keresztény és magyar alapokra építheti jövőjét. A jövő annál gazdagabb lesz számára, minél mélyebbre hatol ősi gyökérébe és mi-

nél több gyümölcsöt érlel ezen a gyökérezeten. Ha bizunk kereszténységünkben és magyarságunkban, akkor merjünk egészen keresztények és egészen magyarok lenni. Itt tétovázásnak, megalkuvásnak nincs helye. Az lenne számunkra a legnagyobb válság, ha nem ezekre az alapokra építenénk, mert akkor önmagunkkal jutnánk ellenmondásba.

Számunkra csak egy út lehetséges. Sziklaszilárdan állani és mindig mélyebb gyökérzetet eresztetni a keresztény magyarság talajába.

Hála Isten, este van megint...

(A Hamza)

és új Philips rádiók mellett kipihen-
jük, elfeledjük a nap taradalmait...

PHILIPS RÁDIÓ

Fontos tudnivalók az „U” kiszolgáltatásáról

A Magyar TI jelenti: Felesleges eljárások elkerülése végett a most vasárnap kiadott személygépkocsi és motorkerékpár korlátozásáról szóló rendelettel kapcsolatban illetékes helyről kérlik, azoknak, akiknek a rendelet harmadik szakaszának bekezdés értelmében nincs szükségük a kereskedelmiügyi miniszter külön engedélyére az U kiszolgáltatásáról közvetlenül az illetékes rendőrkapitánysághoz kell fordulniok.

Horváth Jenő előadása Nagyváradon

Horváth Jenő dr. egyetemi tanár vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg jogszabályi előadását a kir. tábla dísztermében Erdély nemzetközi státusáról.

Az ismert történettudós váradai előadása felé érdeklődéssel tekintünk. Horváth Jenő a legnagyobb kitartással kutatja Erdély történetét és kiváló ismerője és írója Nagyvárad diplomáciai multjának.

Városunkhoz sok emlék fűzi Horváth professzort. 8 éven át a tehérpapok diákja volt. Egyetemi tanulmányai után majd ismét visszatért ide s a jogakadémiánkon 8 évig tanár volt.

„Váradí Freskó” című alapvető műve a legteljesebb váradai történelem. Ezenkívül írt egy kisebb összefoglalást is e tárgyban. Ezt „Nagyvárad története” címmel a Szent László évre adta ki városunk.

Az egykori promontori diáktársak és Horváth Jenő volt tanítványai figyelmét külön is felhívjuk a vasárnapi előadására.

Elfogadta a pénzügyi bizottság a miniszterelnökség és a nemzetvédelmi minisztérium költségvetését

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A képviselőház pénzügyi bizottsága pénteken délután Szabó Gusztáv elnöklésével ülést tartott, amelyen a miniszterelnökségi és nemzetvédelmi propaganda miniszteri tárca költségvetését tárgyalta. A kormány részéről Kállay Miklós miniszterelnök, Reményi Schneller Lajos pénzügyminiszter, Antal István dr. nemzetvédelmi propagandaminiszter és végül Lukács Béla tárcanélküli miniszter volt jelen. A költségvetést

Ejnye Guszti, ejnye Guszti!

Juhász Gusztai legizgalmasabb mérkőzése — Azért
nincs semmi baj...

Nagyvárad, nov. 6. Kiszámu, de igazolt szurkolótábor előtt játszódott le az a „mérkőzés”, amelyet Juhász Gusztáv, a NAC-rajongók népszerű „Gusztija” ma délelőtt vívott — a törvénykönyv paragrafusával.

Juhász ugyanis ezúttal vádlottként állt dr. Gavallér László büntető egyesbíró előtt. No, nem kell rosszra gondolni! Mindössze az történt, hogy Juhász — aki egyébként maga is szánya-bánja, és, mint mondatta: restelli tétőt — ez év márciusában névnapi mulatságról hazatérőben, kissé boros fejjel, a jegyellenőrzés során akadékoskodni kezdett. Fábrián Sándor villamosellenőrzésével s ennek során bizony becsületsértés kifejezéseket is használt, sőt, amikor szót követelt, kezével az ellenőr arcába sújtott, úgy, hogy az a szemé alatt nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Emiatt a kir. ügyészség hatósági közeg elleni erőszak vétségé címen emelt vádat Juhász ellen s egyben indítványozta, hogy vonja felelősségre a bíróság becsületsértés vétségéért is.

A mai tárgyaláson Fábrián Sándor villamosellenőr kijelentette, nem kívánja a vádlott megbüntetését, miután Juhász tőle azóta háromszor is bocsánatot kért a maga előtt is érhetetlen tettéért.

A becsületsértés vádja így elesett, maradt azonban a hatósági közeg elleni erőszak, mely hivatalból üldözendő cselekmény.

Dr. Dobay Kálmán védő, a nagy számú és nyomatékos enyhítő körülmények figyelembevételét és ennek megfelelően enyhe büntetést kért.

A bíróság Juhász Gusztáv ellen a becsületsértés címén indított eljárást megszüntette, de bűnösnek mondta ki hatósági közeg elleni erőszak vétségében és ezért 200 pengő pénzbüntetésre ítélte.

Az ítéletben úgy dr. Szepes kir. ügyész, mint a vádlott és védője megnyugodott s a népszerű és rokonszenves „Gusztai” megkönnyebbülten távozott élete legnehezebb és legizgalmasabb mérkőzésének színhelyéről.

Amikor hegedűje helyett lopott lepedőt csap a hóna alá a cigány...

Nagyvárad, nov. 6. Hamza László cigányzenész ez év májusában, hegedűjét szegre akasztva, mellékkereset után nézett. Körútja során „betévedt” egy idegen lakásba s ott, az ágyon lévő lepedőt levette s kikabátja alatt a gyomra körül csavarva, észrevétlenül visszauranni készült. Itt azonban hiba történt. A háziasszony, aki az udvaron mosott

s a cigány besurranását nem vette észre, most arra lett figyelmes, hogy a lakásba vezető ajtón lévő, légyfógó lepedő látszólag minden ok nélkül meglibben. Az ok valóban csak látszólagos volt mert a következő pillanatban Hamza László lépett ki a lakásból. Az asszony rákiáltott, hogy: „mit keresett ott” s megmozdította a cigány zsebeit. Azokban nem talált semmit, túlvastagnak találta azonban a cigány derekát. Megrántotta a nadrágszíját, mire lába elé hullott az ágylepedő. A cigány erre, hogy biztosabban elmenekülhessen, megütötte a meglepett asszonyt, majd elszaladt.

Ugyancsak Hamza László egy máské idegen lakás fűskamrájából egy gyermekkábatot vitt el.

A cigány ellen, aki 78 nap óta ül előzetes letartóztatásban, egyrendbeli rablás és egyrendbeli lopás címén indult eljárás és ügyét tegnap délelőtt tárgyalta a nagyváradai törvényszék. Dr. Krajník Sándor védőbeszéde után a bíróság egyrendbeli rablás és egyrendbeli lopás helyett kétrendbeli lopásban mondatotta ki bűnösnek Hamza Lászlót és büntetését az előzetes letartóztatásban eltöltött 78 nappal kitöltöttnek vette.

Közgyűlést tartott a Jegyzők Egyesülete

A MTI jelenti: A községi jegyzők országos egyesülete november 6-án tartotta meg közgyűlését, amelyen résztvett dr. Szász Lajos közellátási miniszter is. Hosszabb beszédben ismertette a jegyzők közellátási feladatait és vázolta azokat az irányelveket, amelyekket a községi jegyzőknek az új beszállítási rend végrehajtása során alandóan szem előtt kell tartani.

— A háborús idők fokozott munkatapasztalást kívánnak meg mindenkitől. A felfokozott követelményeknek csak erős test és még erősebb lélek tud eleget tenni. A háborús áldozat, vállalásokból többletet kell vállalniuk azoknak, akik életüket a köz szolgálatának szentelték.

Dr. Miskolczy Pál heretlyoujfalui kir. közjegyző.

237—1943. ügyszám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulírott Dr. Miskolczy Pál, heretlyoujfalui kir. közjegyző közlésem, hogy Fenyő Béla, színérváraljai kereskedő nem szerződés szerinti ezalítás folytán a kereskedelmi törv. 347. §-a alapján Heretlyoujfaluban Levételek utca 13. szám alatti ház udvarán körülbelül 180 méterterületű dongának hasított faragatlan tölgyfa nyulvános árverésen közbenjöttommal fog eladani.

Az árverés határnapja: 1943. november 12. napjának d. u. 2 órája.

Árverési feltételek:

1. Az árverezendő áru egy lömögben bocsáttatik árverés alá.
2. Kikiáltási ár 2500 pengő, mely összegben alul az áru nem adható el.
3. Az árverelmi szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzzel letenni.
4. A vételár azonnal készpénzben fizetendő.
5. A forgalmi adót a vételáron felül vevő viseli.
6. Az áru minőségéért és mennyiségéért senki nem felelős.
7. Vétel esetén az áru azonnal ezalítandó.

Kelt Heretlyoujfalun, 1943. november hó 4. napján.

Dr. Miskolczy Pál,
kir. közjegyző.

Ertesitem a n. é. közönséget, hogy a

„CORSO” illatszertárat átvetttem

és azt illatszertár, pipere és háztartási cikkekkel dúsan felszerelve

„IDEÁL” illatszertár cég alatt megnyitottam

Amidőn a legpontosabb kiszálgalást is előre garantálom, szives látogatást kér

Szilágyi László

a „IDEÁL” illatszertár tulajdonosa — Rákóczi-ut és Széchenyi-tér sarok

Óráról-órára fokozódik a csata hevesége Kievtől északra

Tovább tart az elkeseredett küzdelem a Dnyeper nagy kanyarulatban

Berlin. (MTI.) Az Interinf a keleti harctér déli szakaszának harcáról jelent: A bolsevisták november 4-én egész nap harcokosokkal támogatott nagy erőket vetettek harcba a Krim szárazföldi bejáratánál. Ugyanakkor északra megkísérelték Keres körül hídfőjüket megerősíteni. — Kerestől északra még folynak a rendkívül elkeseredett harcok. A várostól délre azonban a bolsevistákat visszavertük és érzékeny veszteségeket okoztunk nekik. Lendületes ellentámadással visszazsereztünk a bolsevistáktól egy községet és a legett község utcái tele voltak elesett bolsevisták hulláival. A Perekop-földszoroson ismét nagyobb páncélos erőket vetettek egész nap kiméretlenül harcba, melyek a német fegyverek keresztlüzében érzékeny veszteségeket szenvedtek. Zaporozsjától délre a bolsevisták széles arcvonalon harcokosokkal támogatott több támadást indítottak. Ezeket a támadásokat a páncéltörő csapatok és a tüzérség, valamint a harcokos-erők jó együttműködésének segítségével visszavertük. A támadott arcvonalakon összesen 25 szovjet harcokosit tettünk harcoképtelenné.

A Dnyeper könyökben Dnyeprope-rovsktól délre a bolsevisták szintén nagyobb gya. erőkkel próbálták felszakítani a német reteszarcvonalakat. Noha két helyen sikerült betörniük a német ellenállási vonalakba, ellenlökéssel újra visszavertük

mértékben és a legnagyobb heveséggel tovább tart a csata, legalább is a déli arcvonalzakaszon. A bolsevisták fokozott erővel felvonultatott egységeik bevetésével, főleg gyalogság és tüzérség harcbevetésével ismét a Krim északi bejáratot rohamozták. Ugyanakkor folytatták áttörési kísérleteiket a Taman-félszigetről, bár állandóan igen súlyos veszteségeket szenvednek. A Dnyeper alsó folyásánál a nagy kanyarulatban nagy erővel tovább tart az elkeseredett küzdelem.

A német csapatok ellentámadással vissza tudták verni a bolsevisták ismételt tömeges áttörési kísérleteit. A középső arcvonalzakaszon a Nyeveltó és moesárvidéken páncélos csatára került sor. Ez a csata még folyamatban van. Valamennyi többi arcvonalzakaszon a nap nyugodtan telt el.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti harctér középső és északi szakaszának harcáról: A Gomeltől északra elterülő haci térségben a német csapatok elkeseredetten harcoló

bolsevista páncélos és motorizált alakulatok ellen folytatott egyik heves támadásuk során jelentősen kijavították arcvonalukat. Hét szovjet harcokosit megrongáltak, többet használható állapotban zsákmányul ejtettek. Velikija Lukitól délnyugatra tovább tart a nagy páncélos és gyalogság erőikkel támadó bolsevisták nyomása.

Berlinből jelentik: (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti harctérről: A német légierőnek a középső arcvonalzakaszon elsősorban az ellenség felvonulási és utánpótlási mozdulatai ellen végrehajtott igen eredményesek voltak. Velikija Luki pályaudvarát, ahol sok csapat és nagymennyiségű utánpótlás volt, az éjszaka folyamán egy német harci repülőgépek bombákkal árasztotta el. Nagy tüzek és robbanások keletkeztek. Az utóbbi 48 óra alatt légi harcokban 77 szovjet repülőgépet lőttek le. Négy német gép nem tért vissza.

Nagyszabású szövetséges vállalkozás indult a Csendes tengeren Bougainville sziget ellen

Uj Guineában Fushafentől északra elszakadtak a japánok az ellenségtől

Tobiából jelentik (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A szövetségesek a Csendes Tengeren a szigetek elleni vállalkozásuk során súlyos veszteségeket szenvedtek ugyan csapatban, hajóban és repülőgépekben, de úgy látezik, tovább szándékoznak folytatni ezt az eljárást. Október 26-án mintegy 14 szállítóhajóval és partraszállási bárkával, amelyeknek körülbelül 60 kilométernyire délre levő mindössze néhány négyzetkilométer kiterjedésű Monno szigetén, amely a Salamon szigetek közé tartozik, Japán vízirepülőgépek nyomában megtámadták az ellenséges hajókat és már az első támadásokban elsüllyesztettek két cirkálót és két szállítóhajót, azonfelül megrongáltak egy cirkálót. Monno szigetén most még elkeseredett harc folyik, a japán helyőrség és a nagyszámú túlerőben levő támadók között. A Monno sziget elleni támadás kezdete volt egy jóval komolyabb vállalkozásnak a nagy Bougainville sziget ellen november elsején. Ezt a támadást erős repülő-támadások előzték meg a szigeten levő japán repülőterek és Rabaoul japán erődítmény ellen. Az ellenség vállalkozása nem lepte meg a japánokat, mivel légi felderítésük a Monno elleni vállalkozásuk után erős ellenséges hajókara-

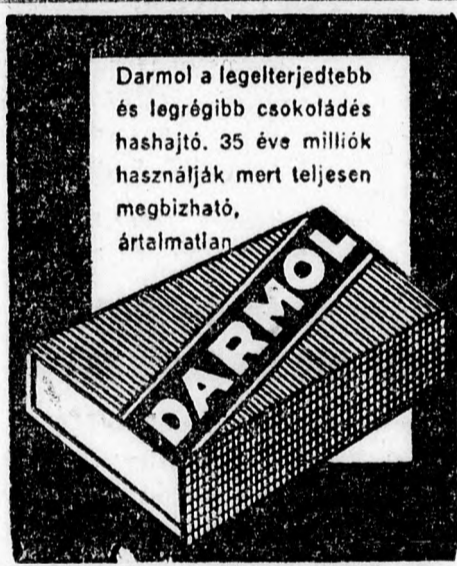
vánt fedezett fel. A japán tengerészeti légierő október 31-ike és november 2-ika között egymást követő hullámokban nagy sikerrel támadta a hajókat. Mindjárt az első támadásokban egy cirkáló, egy romboló, két nagy szállítóhajó és több mint negyven partraszállási bárka esett a japán torpedók áldozatává. November másodikán a sziget körüli vizeken tengeri csata fejlődött ki főként cirkálókból és rombolókból álló erős tengeri egységekkel. Ebben a Bougainville mellett tengeri csatában három ellenséges cirkáló és két romboló elsüllyedt, több más cirkáló és romboló súlyosan megrongálódott. A japán veszteség csak egy romboló volt. Amikor a szövetségesek a szigeten az Augustza Császárné Öbölben a partraszállást megkezdték, a japánok erős ellenállásába ütköztek. A japánok számos amerikai partraszállási bárkát elsüllyesztettek. Azokat a szárazföldi csapatokat, amelyek a szárazföldön meg tudták vetni a lábukat, legnagyobb mértékben megsemmisítették, maradványaikkal még folyik a küzdelem.

Halsey tengernagynak tehát igaza volt, amikor a bougainvillei partraszállást a szövetségesek legmerészebb tengeri vállalkozásának mondta.

Uj Guineában Finshafentől északra elszakadtak a japánok az ellenségtől,

miután a legutóbbi hetek súlyos harcaiban rendkívül nagy veszteségeket okoztak. Az ellenség veszteségei határozosan felülmúlják a japánokét. Az újguineai harctér legnagyobb részén a japánok most új hadműveletet készítenek elő.

A kínai burmai határon a hadműveletek rendszeresen folynak. A Salven folyótól nyugatra a japánok a bekerített csungkingi csapatokat megsemmisítették. Itt további hadműveletek előkészítései folynak. Azok a repülőgéptámadások, amelyeket az amerikaiak több nap óta intéztek tehermentesítésül az északburmai japán erődítmény ellen, a Jünan hadjárat kiinduló pontja ellen, amely azonban semmi hatással sem volt a japán vállalkozásra. Az újdélhi jelentésből kitűnik, hogy a szövetségesek aggodalommal nézik a japán hadjáratot. Több kínai csapatot indítottak Burma felé. A burmai úton lázasan dolgoznak. A japán csapatok a Sanszi folyónál új hadműveletet kezdtek. A japán csapatok Csungking környékén új támadást indítottak. A japánok betörték az ellenség állásaiba. Azt várják, hogy Csang-kaisek végül belátja, hogy a további ellenállás céltalan. Különös hatást várnak a Tokio és Nanking között megkötött szövetségi szerződéstől.

Darmol a legelterjedtebb és legrégebbi csokoládés hashajtó. 35 éve milliók használják mert teljesen megbízható, ártalmatlan

őket és T. 34. mintájú 13 harcokosi-kilőve vagy meneteképtelenné téve megsemmisítettük. A német csapatok Kievtől délre visszaverték a bolsevisták, főként harcokosi erőkkel indított támadásait. Kievtől északra is teljes üzemben folyik a csata és hevesége óráról-órára fokozódik.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti harctér helyzetéről: A német csütörtökön 118 szovjet harcokosit, az elmúlt két nap alatt pedig 77 szovjet repülőgépet semmisített meg. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy még a bolsevisták öt hónapos kényszeroffenzívája után is teljes

Tokióból jelentik: (MTI.) A Német TI jelenti: A nagykeletázsiai értekezlet megnyitása alkalmával Tozsó miniszterelnök a többi között ezeket mondta:

— Kelet-Ázsia szilárdan el van töltve, hogy évszázados ellenségeit

Amerikát és Angliát térdrekenyszerítse.

Részletesen vázolta azután Kelet-Ázsiának angol és amerikai részről történt kizsákmányolását, amely végül is arra kényszerítette Japánt, hogy legyvert ragadjon és ezzel biztosítsa

Kelet-Ázsiában a tartós békét. Az európai helyzetről szólva a következőket mondotta:

— Nagyon örülünk, hogy szövetségünk nemzeti egységét még szilárdabbá tette és a biztos győzelem jegyében halad előre, hogy felépítse az

GYAPJU

szövetek,
pulloverek,
harisnyák

IVÁN

POSZTÓHÁZBAN

Kossuth Lajos utca 1.
(Sas-palota)

Pénzt adunk

Elhasznált **TUNGSRAM** rádiócsöveiért darabonként 10 fillért, izzólámpafejekért darabonként 4 fillért.

Beváltóhely: Egyesült Izzólámpa és Villamosági Rt. Ujpest 4, vagy városi irodáink, Budapest, VI., Eötvös-utca 11.

TUNGSRAM

Új Európát.

A miniszterelnök ezután Kelet-Ázsia egybegyűlt képviselőihez a következő szavakat intézte:

— Ennek a háborúnak győzelmes befejezése jelenti egyúttal Nagykelet-Ázsia új rendjének felépítését, Nagykelet-Ázsia nemzeteinek minden erejükkel össze kell fogni, hogy az elnyomásos támadásokat megelértsék. A világbéke megteremtésének alapfeltétele abban áll, hogy minden nemzet megkapja az őt megillető helyet. Tozsó miniszterelnök emlékeztetett arra, hogy Japán már kijelentette, miszerint hajlandó támogatni az indiai függetlenségi mozgalmat, majd eze-

ket mondotta:

— Meg vagyok győződve arról, hogy Kelet-Ázsia lakosai is szívvel, lélekkel együttműködnek az indiai függetlenség kivívásában.

Beszéde végén kijelentette, hogy Nagykelet-Ázsia népei és országai most egyesültek és egymásra találtak abban a gigászi vállalkozásban, hogy Nagykelet-Ázsiát felépítsék, minden nemzet közös hasznára.

Bernből jelentik: (B. T.) Az Exchange Telegraphe jelentése szerint Csungkingban attól tartanak, hogy a kínai-japán háboruban rendkívül komoly fordulat áll be.

Feltételhez kötötték Amerika részvételét egy nemzetközi szervezetben vagy az új Népszövetségben

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Washingtonból jelentik:

Az Egyesült Államok szenátusa 17 szavazattal 15 ellenében elutasította Coon Talauer szenátor javaslatának tárgyalását, amely indítványozta, hogy a békét az Atlanti Bullával megegyezően hozzák létre. A szenátus további 58 szavazattal 28 ellenében elutasította Campar Revercombba szená-

tor javaslatát, amely indítványozta, hogy az Egyesült Államok részvétele a béke fenntartására irányuló háboru utáni rendezésben csak szerződéseken alapuljon. A szenátus végül elfogadott egy javaslatot, mely szerint a szenátus kétharmad többségének hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy az Egyesült Államok egy általános nemzetközi szervezethez vagy egy új Népszövetséghez csatlakozzék.

Finn hadijelentés

Helsinkiből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A pénteki finn hadijelentés a következőképpen hangzik:

A karéliei földszoros keleti felében visszavertünk egy kisebb ellenséges osztágot, amely erős tüzérségi támogatás mellett támadásra indult. A Finn Oból keleti részében az ellenség különösen éles lövedékeket dobált fel. Délután 15 ellenséges zuhán-

bombázó husz vadászpilóta ötlet alatt megtámadta Kotka-kikötő területét. Légvédelmi ágyúink több ellenséges repülőgépet eltaláltak, annak következtében alig néhány bomba esett a célbavett területre. Egy polgári egyén életét veszítette, négyen megsebesültek. A nap folyamán vadászpilótánk a Finn Oból felett vívott légi harcokban egy ellenséges

vadászpilóta és egy harci repülőgépet lőttek le anélkül, hogy saját maguknak veszteségeik lettek volna.

Zürichből jelentik: (MTI) Chiassoból jelenti a Svájci Távirati Iroda: Hivatalosan közlik, hogy a görögországi, északafrikai és olaszországi hadszíntereken 100.000 olasz katona vesztette életét.

Berlinből jelentik: (MTI) Olaszországban a Voltorno két oldalán heves harcok folynak. Német katonai körök rámutatnak arra, hogy az an-

gol, amerikai csapatok előnyomulásának csigalassúsága az angol-amerikai katonák fáradtságának tulajdonítható. Az angol és amerikai katonák a legjobban felszereléssel és fegyverrel harcognak és német részről mindössze néhány hadosztály áll velük szemben, ami bizonyítéka a német haderő kitűnő szellemének. A németek még mindig nem érték el az olasz harctéren előre kijelölt fővédelmi vonalat és feltartóztató harcuk lehetővé teszi, hogy a fővédelmi vonalat még jobban kiépítsék.

Berlin szerint:

Hárommillió embert, 16.244 páncélost, több ezer fegyvert és 10.225 repülőgépet veszített a Szovjet július 5. óta

Berlin. (MTI) Mint a Német Távirati Iroda értesül, a szovjetnek július 5-ike, az offenziya kezdete óta elszenvedett veszteségeit német részről a következőképpen becsülik fel: Már négy héttel ezelőtt a Szovjet veszteségei július 5-ike óta több mint kétfélmillió embert tettek ki és ennek mintegy fele, tehát egymillió katona a harctéren elesett. Az azóta tartó sulyos küzdelem a szovjet vérvesztéseit a legutóbbi négy hét alatt mintegy hárommillió emberre növelte. Ebből a számból közel egymillió-háromszáz ezret tesznek ki az elesettek és mintegy 130 ezret a foglyul ejtett szovjet katonák. Csupán július ötödike óta a német csapatok beigazolhatóan 16.244 szovjet páncélost

lőttek szét. Ehhez jön még több mint 2.000 páncélos, melyeket a német repülőik semmisítették meg. A szovjet tényleges páncélos veszteségei azonban még nagyobbak, minthogy a fenti számok csak a kétséget kizáróan megfigyelt szótöveket tartalmazzák. Több ezer azoknak a szovjet páncélosoknak száma, amelyeket a bolsevisták megsérült állapotban még meg tudtak menteni, de ezek nem harcra képesek és csak ócskavasként használhatók fel. A legutóbbi négy hónap alatt a szovjet 9.524 ágyút veszített. Közülük 218 ösztüzelésű löveget, valamint 14.489 géppuskát. Ugyanezen idő alatt légiereje 10.225 repülőgépet veszített.

London szerint:

Tízmillió katonát veszített eddig a Szovjet

Amszterdam. (MTI) A Német TI jelenti: Londonból jelentik: A Saturday Evening Post washingtoni haditudósítója, aki hosszú ideig élt Moszkvában, vizsgálat alá veszi a szovjet hadsereg veszteségeit. Kevesli a szovjet adatokat, melyek szerint ötmillió katona halt meg és tíz el. Legalább tízmillióra becsüli a veszteséget, még pedig 7 millió halottira, fogolyra és csonkultra, továbbá három millió se-

besültra. Hangsúlyozza, hogy Szovjet-országban csak nem minden férfit, még a 60 éveseket is behívták. A mögöttes országrészekben asszonyok és 12 éves gyermekek is dolgoznak.

Berlinből jelentik (MTI): Német harci repülőgépek a november 5-ére virradó éjszaka London célpontjait támadták.

Londonból jelentik (MTI): Londonban pénteken este légiiradó volt.

Törökországban nem várnak fordulatot a Hull-Eden-Menemendzsoglu megbeszélésektől

Istanbulból jelentik (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Kairóból jelentik: Edén pénteken tárgyalást folytatott Menemendzsoglu török külügyminiszterrel. A megbeszéléseken ott volt az ankarai angol nagykövetség is.

Ankarából jelentik (MTI): Menemendzsoglu török külügyminiszter kairói útjáról török politikai körökben hangsúlyozzák, hogy a látogatásnak nincsen szenzáció jellege és annak nyomán semmiféle változást sem lehet várni Törökország jelenlegi magatartásában. Ankarában egyelőre semmi okot sem látnak arra, hogy az angol-török szövetségi szerződés keretén belül Törökországra eddigi feladata teljesítésén kívül más feladatok vállalása is következne.

Istanbulból jelentik (Bud. Tud.): Török lapok úgy tudják, hogy Menemendzsoglu török külügyminiszter Kairóban Hull amerikai külügyminiszterrel is megbeszélést folytat.

Istanbulból jelentik (Bud. Tud.): Pénteken közölték Bagdadban, hogy Edén brit külügyminiszter Moszkvából Egyiptomba vezető útján találkozott Nuri Esz Szaid tábornokkal, Irak miniszterelnökével.

Amszterdamból jelentik (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A brit híriroda jelentése szerint Menemendzsoglu török külügyminiszter meglátogatta Faruk királyt.

Német, finn és svéd cáfolatok állítólagos béketárgyalásokról

Stockholmból jelentik (MTI): A Német Távirati Iroda jelenti: Az Allgöhanda közli az United Press helsinki jelentését, amely szerint a finn külügyminiszter határozottan megcáfolta azt a hírt, hogy három finn minisztert utasították volna, hogy készüljenek fel moszkvai útra, béketárgyalásokra.

Berlinből jelentik (MTI): Illetékes német helyről megcáfolják, hogy Kühnmann, volt birodalmi külügy államtitkár béketárgyalásról Svédországba küldték volna.

Stockholmból jelentik (MTI): Mint a Svéd Távirati Iroda jelenti, a külügyminisztérium közölte, hogy Svédország nem közvetített Finnország és a szovjetek között.

A Donectől a Dnyeperig

Cikkünkben egy német haditudósító érdekes adatok megvilágításában állítja össze a keleti harcok nagy nyári esata mérlegét.

A fogoly elvették minden köntörfalazás nélkül kijelentették. Sztalin idejéig nyári offenzívájának nemcsak területszerzés és nemcsak az ukrainai termés megszerzése volt a célja, hanem a Donec és Dnyeper között állomásozó német hadseregek megsemmisítése. A vörös hadsereg vezetősége tehát tulajdonképpen nem kevesebbet akart, mint azokat a nagy katonacsatákat megismételni, melyek két évvel ezelőtt az első keleti hadjáratban a szovjet déli front felgöngyölítéséhez vezettek és a világtörténelem legnagyobb megsemmisítő eseményében — egyébként ugyancsak Kievtől keletre eső térségében — több, mint 600.000 foglyat juttattak a németek kezére.

Négy áttörési pont

Ezt a szándékot egyébként az offenzíva felépítése és fő támadási irányai is világosan előírják.

A szovjet a déli front négy pontján vette be támadóhadseregeit: a Miusznál, Iszjumnál, Bjelgorod térségében és Kurzsktól nyugatra. Az elgondolás az volt, hogy a német frontnak e négy ponton való feladását követően a szovjet páncélos kötelékek gyors előretöréssel nyomuljanak a Dnyeperig és vegyék birtokukba a négy nagy hidállást. Erre a két déli támadó csoportnak a Dnyeper mentén haladva a Donec középső folyásánál, a Miusznál és a Krimen álló német hadseregek mögött kellett volna a katonai bejáratot, míg a két északi támadó csoportnak az lett volna a feladata, hogy a Poltava-Kiev térségben állomásozó német erőket vegyék harapófogóba. A szovjet nagyvezérkar tehát hatalmas arányú kettős megsemmisítéscsapatot tervezett, melynek a német déli hadseregnek megsemmisítése volt a célja, úgyhogy a vörös hadsereg előnyomulásának a Dnyeper mögött már mi sem állott volna útjában.

Ezt a tervet a német hadvezetőség idejében felismerte és megtette az ellenintézkedéseket. Mivel a keleti fronton rendelkezésére álló erőkkel takarékoskodnia kellett

olyan hadvezetésre határozta el magát, mellyel lehetővé vált számára a német megszállás alatt álló területek egy részének kiürítése és ezzel tartalékok felszabadítása a szovjet előretörések feltartóztatására, úgyhogy a német front a maga egészében érintetlen maradt.

Megkezdődik a kiürítés

A mögöttes frontszakaszokon elhelyezett készletraktárak tervszerű elszállítása már augusztus elején megkezdődött, jelölve annak, hogy a német hadvezetőség gondos számítással már idejében megkezdte az előkészületeket, hogy olyan területeket teremtsen magának, ahol bármikor módjában van az ellenség elől kitérni, anélkül, hogy különböző gazdasági értékek mentésével kellene magát terhelnie.

E kiürítés folyamán az összes üzemeknek gépeit és személyzetét együtt való hátrahelyezésén kívül a gabonatermés betakarítása és elszállítása is majdnem egészen sikerült. Azok közül a vaskohók közül, melyek hadianyaggal és utánpótlással megrakva érkeztek a harcra visszafelé vezető útján egyet-

len egy sem haladt át üresen a Dnyeperen.

A véderő minden nélkülözhető járművet rendelkezésre bocsátotta, hogy a gabonát még a cséplőgépektől vasútra szállítsák.

Ami kieséplettlenül még a mezőkön maradt, azt a visszavonuló csapatok felgyújtották.

A Dnyeper hidjain és gázlóján heteken át tartott a nyájakat és mezőgazdasági gépeiket magukkal vivő paraszti végtelen karavánjainak vonulása.

A munkaképes lakosság nagyrésze önként csatlakozott a visszavonuló németekhez.

A német hadvezetés egyik legfőbb szempontja a front mögötti területek tervszerű kiürítéséhez szükséges idő biztosítása volt.

Legfőbb cél: takarékoskodni az emberélettel

A csapatok mindig csak egy-egy övezet kiürítésének végrehajtása után kaptak parancsot az ellenségtől való elszakadásra. Addig természetesen amíg erre

sor kerülhetett, nem egyszer igen erős ellenséges nyomással szemben kellett hely állniuk. Ez a taktika az egész déli front középponti jelentőségű szakaszán, Bjelgorod-Charkov térségében és az Iszjumnál, ahol a szovjet tömegeket már augusztus közepén sikerült megállítani, különösen kézzelfogható eredményeket tudott felmutatni. Az a tény, hogy mindkét előretörés dugába dőlt, egészben véve döntő jelentőségű volt a szovjet offenzíva tervének sikertelensége szempontjából.

Mivel az előnyomulás ütemét tulajdonképpen a németek diktálták és az egyes területeket csak lépésről lépésre engedték át az oroszoknak, az előirányzott bekerítőhadmozdulatokra és a Dnyeper keleti oldalán terbevert kettős megsemmisítéscsapatára már nem kerülhetett sor.

A német hadvezetés második és legfontosabb szempontja ez volt: területfeladás árán saját erőivel takarékoskodni.

Ez a cél nemcsak nagyjában és egészében valósult meg, amennyiben a szov-

jet részéről tervezett nagyarányú katonahadműveletek nem jöttek létre, hanem kicsiben is mindenütt sikerült, ahol a szovjet kisebb kötelékek elvágására tört, sehol sem fordult elő, hogy a szovjet hadvezetőség német kötelékeket ténylegesen be tudott volna keríteni és megsemmisíteni.

Az, hogy az ellenség kisebb vagy nagyobb erőcsoportokat és összeköttetéseitől átmenetileg elvágott, természetesen gyakran megtörtént, hiszen ez a mai mozgóháború megszokott jelensége és előnyomulás esetén is elkerülhetetlen. Ezek a kötelékek azonban mindig át tudtak törni saját vonalaikhoz, vagy pedig ellentámadások szabadították ki őket.

Azok a tapasztalatok, amelyeket a német harcoló csapatok ilyen módon a nyári elszakadó hadmozdulatok egész folyamán szereztek, igen nagy becsben állnak náluk és a felsőbb hadvezetésben vetett bizalmukat rendkívül fokozta.

Az elhárító harcoknál, helyi ellentámadásoknál és támadó hadmozdulatoknál elszenvedett német veszteségek augusztus közepe óta aránylag csekélyek. Különösen jellemző, hogy az elűntek száma, mely magában foglalja a fogságba kerülteket is, meglepően kevés.

A német hadvezetőség tehát legfőbb célját, a rendelkezésre álló emberanyag harci erejének a maga teljességében való megtartását, lényegében véve elérte. Az, hogy a csapatok fegyvereiket és járműállományukat is meg tudták maguknak tartani, már magától érthetődik.

A német veszteségek aránylagosan csekélységével szemben a szovjet a Donec és Dnyeper között lebonyolított, majdnem kéthónapos offenzívája során olyan veszteségeket szenvedett, melyeket csak nagy ember- és hadianyag-tartalékok állandó bevonásával tudott kiegyenlíteni.

Voltak esetek, hogy helyi áttörési kísérleteknél a szovjet tízszer annyi embert veszített, mint amennyi német részről egyáltalában szembenállt vele és egy-egy támadásnál lövészszáradainak emberállománya gyakran 40-50 százalékra apadt. Hasonlóképpen gyakori eset volt, hogy a német páncélkocsik és páncélelőhárító kötelékek egyetlen támadási napon háromszor-négyszer annyi ellenséges páncélkocsit lőtték ki, mint amennyi ügyük volt.

Az, hogy a hatalmas páncélkocsiveszteségek ellenére a szovjet mindig újabb és újabb tankokat tudott harcra bocsátani, nem az orosz hadiipari termelés kimeríthetlenségével kell magyarázni, hanem azzal, hogy a németek az ellenségnek átengedett területeken mindig sok páncélkocsironsót hagytak hátra, melyeket a szovjet később kijavított vagy pedig épen maradt részekből újabb páncélkocsikat állított össze.

Miért volt fontos a területfeladás?

Ez azonban a kimerülés folyamatát természetesen nem állította meg, csupán akadályozza, és a német páncéltörő fegyverek és páncélkocsik minősége fölénye előbb-utóbb ki fogja a számbeli túlsúlyt egyenlíteni. Ugyanez áll az emberanyagra is. A német gyalogságnak már sokszor volt alkalma megerősödni meggyőződésében, hogy a technikai és harci szempontból fennálló értékfölény számbeli hátrány mellett is elegendő ahhoz, hogy az ellenség veszteségeit tömegszerűvé fokozhassa.

Ez a gondolat volt a harmadik főszempont a német hadvezetőség elgondolásában:

saját erőinek hatásos bevetésével

A KIRÁLYFI HAROM BÁNATA

Írta: Mécs László

A királyhelmeci temetőben ma helyezték örök pihenőre a költő édesanyját. Azt az asszonyt, akit Mécs László a földön legjobban szeretett és Akit annyi szép verseben megénekelt. Ebből az alkalomból közöljük egyik legmegkapóbb költeményét a királyfi bánataról...

*Amikor születtem, nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.*

*A többiek láttak egy síró porontyot,
de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot,
mintha babusgatná a szép napkorongot*

*Maga adta nekem édeségre tejét,
úgy ajándékozta anyasága tejét,
hogy egyszer a földnek bennem kedve teljek.*

*Isten tudja honnan, palástot kerített,
aranyos palástot vállamra terített,
fejem fölé égszín mosolygást derített.*

*Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat,
ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat
mint királyi ember királyi urának.*

*Amerre én jártam, kövek énekeltek,
mert az édes anyám izent a köveknek,
szíve ment előttem előre követnek.*

*Amíg ő van, vigan élném a világom,
nem hiányzik nekem se mmi a világon.
három bánat teszi boldogtalanságom.*

*Az egyik bánatom: miért nem tudja látni
egymást a sok ember, a sok-sok királyfi,
úgy, ahogy az anyjuk tudja őket látni?*

*A másik bánatom: hogy ha ő majd holtan
tekszik a föld alatt virággá foszoltan,
senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.*

*Hogyha minden csillag csupa gyémánt volna,
minden tavaszi rügy legtisztább gyöngy volna:
kamatnak is kevés, nagyon kevés volna.*

*Hogyha minden folyó lelkesen átfolyna
s ezer hála malom csak szoltárt mormolna:
az én köszönetem így is kevés volna.*

*Hogyha a föld minden színmézét átadna
az ő édeségét meg nem hálálhatom,
ez az én bánatom, harmadik bánatom.*

átterés az aktív módon vezetett mozgáshabórára. A területfeladás ugyanis egymagába véve még nem csökkenti az ellenség harcierejét, hanem csupán utánpótlási nehézségeit növeli meg.

támadóerejének állandó gyöngítését ily módon tehát nem lehet elérni. Ezt a célt a német motorizált hadioszportok oldották meg, melyek a szovjet páncélos ékeket állandóan oldalba támadták, szétforgásolták, utánpótlási bázisaiktól elvágták, részben bekerítették és megsemmisítették. Ezek a számbelileg ugyan sokszor kicsiny, azonban jól felfegyverkezett támadóoszportok rendkívüli veszteségeket okoztak a szovjetnek és hasonlóképpen az összetörődött utánpótlási oszlopokra, valamint az orosz gyalogság és páncélos fegyvernemek gyülekező helyeire minduntalan rátörő légihaderő is.

A változatos eszközökkel és módszerekkel vezetett mozgáshabóru természetesen mind a harcoló csapatokat, mind a vezetőket súlyos feladatok elé állította. Különösen a legkisebb harcászportokkal való operálás volt rendkívül nehéz. Igen nagy volt a csapatok szüntelen megterhelése is. Ellenállóerejüknek, majd támadószellemüknek folyton a legnehezebb próbákat kellett kiállnia. Számtalanszor előfordult például, hogy a végsőkig kellett olyan állásokat tartaniuk, melyekről előre tudták, hogy holnap, vagy holnapután már esetleg minden harc nélkül fel fogják ezeket adni. Az, hogy a német csapatok mind ezeket a testi és lelki megpróbáltatásokat el tudták viselni, annak a jele, hogy a legegyszerűbb katonai megérte, hogy miről van szó és mi fogor kockán. Ez a szellem egyttal a biztositéka annak is, hogy a német katonák a most elért állásokban sem fogják felmondani a szolgálatot. (M. N.)

Környezettípusok a fiúk társadalmában:

A vonaton bejáró diák

Írta: Olasz Péter dr., tanár

A napokban olvastam az egyik fővárosi napilapban, hogy Pápán az emberi szervezet egészségét szolgáló Irgalmasrend huszonöt diák részére olcsó internátust nyitott. Hogy ez mennyire megfelel az érdemes rend szellemének, igazolni fogja alább következő cikkünk a vonaton bejáró diákról, mint környezettípusról. De cikkünk fölértékeli azt annak az országos és már is nagy eredményt elért mozgalomnak a jelentőségét is, amely minden diákvárosban Katolikus Diákközhonokat kíván állítani.

Cikkünk csak a diákiútról szól. Azonban — tekintettel a gyermek- és fiatalleányok még érzékenyebb testi-lelki alkatára. — ebből a cikkből is következik, hogy nemcsak a fiúk, hanem a lányok testi-lelki fejlődésére is igen hátrányos a vonaton való bejárás, tehát ez ellen a gyakorlat ellen a szociális gondozás keretein belül sürgősen fel kell venni a harcot. Mert különben szaporodni fog az értelmiségi pályákon azoknak a száma, akik legyengült testtel és megrendült lélekkel csak félmunkát képesek majd végezni és végeredményben újabb terheknek rónak a társadalomra és családjukra.

A vonaton való iskolába utazás és az ennán való szintén vonaton történő hazatérés a diákok legtöbbször erősen előveszi a fizikumát. Korán kelni, sebtiben öltözni és reggelizni, majd rohanni az állomásra, ez az 6 nap programjuk első pontja. A nem ritkán közel egy óráig egyhangú utazás sem hat frissítőleg, ezt követi az iskola-város állomásról való átlag 20 perces újratott

berobogás a tanintézetbe. Így nem esoda, hogy a vonatos diákok már az első órákon fáradtak és nem tudnak kellőképpen figyelni, az utolsó órákon pedig a legkifáradtabbak benyomását kel-tik.

Mikor pedig vége a tanításnak és mikor a többi fiú legalább félórán belül otthon van már, sőt a meleg családi otthon terített asztalánál ül, a „vonatos” diákoknak még 1—2 óráig is várakozniuk kell a vonatjuk indulására. Az iskolai tanterem nem üdülőhely, de az utca sem az, még kevésbé a harmadosztályú váróterem. Pedig jórészt ez a három áll rendelkezésükre, míg beáll a vonat, s míg bekapnak valami hideg ételt. Végre ismét körülbelül 1 órái, jórészt harmadik osztályon való utazás után hazaérnek.

Délután 3—4 óra közt jár már az idő, amikor elkölthetik a melegre tett szék-re ebédjüket, hozzá egyedül, a család egyttés étkezéséből kiptottyanva. A délelőtről megmaradt erőt a késői ebéd után a gyomor foglalja le a maga részére s egyidejűleg szükségképpen szó sem lehet a tanulásról. Átlag még szerenés a helyzet, ha a vonatos diák legalább két órán át, délután öt és hét óra között nyugodtan tanulhat. Ez a két óra azonban nem elegendő a középiskolai a tanítóképzői és a felsőkereskedelmi leckeanyag becsületes elvégzéséhez.

Ezért nem esoda, ha a „vonatos” diák nagyrészt hármassokkal teleitüzdelt bizonyítványokat, elmaradhatatlan intő- és rövő-cédulákat hoz haza, sőt az orszá-

gos átlagnál legalább is kétszer nagyobb százalékban bukdaesol, javítóvizsgázik, ismétél és kimarad. Mindezekből világos, hogy a vonatozás a diák testi és szellemi fejlődésének egyaránt kerékkötője.

Ezt a lelki fáradtságot s szellemi csökkentékeségi érzést, sőt letörést szükségképpen magával hozó, igazi testi és lelki higiénával szöges ellentétbe kerülő életmód melegágya lehet a bűnnek. Elég egyetlen, de hangadó és züllött „vonatos” diák és a vonatos diákok kis társadalmában kézről-kézre jár a serdülőknek főleg nem való színházi és egyéb magazin, sőt ocsmány képsorozat és „világvárosi” ponyvaregény. Ezek nyomán elterjednek a trágár és erkölestelen beszédek, a henegecések meg sem történt kalandokról. Sőt bűnös vizionok is kialakulnak, akár a kimondottan erkölestelen, akár a tivornyázó, kártyás élet irányában. A középiskolából való eltanácsolások, kicsepások, hármás magaviseleti jeggyel való hűntetések jórésze a „vonatos” diákokot éri. 1935-ben például az egyik vidéki városban hat vonatos diákok csapatát ki egyszerre a gimnáziumból, mivel olyan szenvedélyes kártyásokká fejlődtek az unalmas vonatozás közben, hogy még a tandíjukat is elköltyázták.

Számos középiskolában tapasztalta az igazgatóság, hogy a „vonatos” diákok közül többen hamisított igazolvánnyal mulasztanak (jól lehet a diákvárosba pontosan megérkeznek s a többivel távoznak), vagy legalább is az első órákról lemaradnak, illetve lekésnek, vonat-késést hazudva.

A „vonatos” diákok fü vannak zárva a jellemfejlesztő egyesületek (cserkészet, szivestörtség, kongregáció) életéből, mivel ezek délután folynak le; nem kapnak nekik megfelelő könyvet az ifjúsági kölcsönkönyvtárból; nem vehetnek részt a sportköri munkában, a játékdélutánokon.

Rendszerint vasárnap falujukban maradvá a diákvilág lelki problémáival foglalkozó diákszenzeshedékről is le maradnak, nem élvezhetik a diákmise meghittségét.

A lelki gyakorlatokon is csak félig vesznek részt, a délelőtti előadásokon, tehát az elengedhetetlenül szükséges évi lelki felrészülést sem élhetik át a maga teljes egészében.

A hittanár és a tanári kar egyttel neveléssel foglalkozó tagjai sem tudnak velük nyugodtan foglalkozni, ami a „vonatos” diáknál éppen életszükséglet volna. A vonatozás tehát a diák lelki (valláserkölesi, jellembeli) fejlődésének is határozottan kerékkötője.

Kálvin énekkar

működését november 9-én, kedden este 8 órákor, a Kálvin-u. 1. sz. alatti nagyteremben újból megkezdte. Régi tagok pontos megjelenését kéri s új tagokat szívesen lát a Vezetőség.

A szövetkezetek jelentősége Tisza István gróf agrárpolitikai elgondolásaiban

Wünscher Frigyes dr. előadása Debrecenben a Tudományos Társaság ülésén

Debrecen. (MTI): A Debreceni Tisza István Tudományos Társaság pénteki felolvasóülésén Wünscher Frigyes dr., felsőházi tag, egyetemi magántanár, a Hengya Szövetkezet alelnök-vezérigazgatója A szövetkezetek jelentősége Tisza István gróf agrárpolitikai elgondolásaiban címmel nagyvezetésű előadást rendezett. Az előkelő hallgatóság között ott volt Kölcsey Sándor polgármester, Ráczó István alispán, Bánáss László prépost-plébános, Nagybakai Antal országgyűlési képviselő, az egyetem tanári karának több tagja és sokan mások.

Tisza István felfogásának lényege a következő volt a szövetkezeti ügyben:

1. Gazdaságunk föcölja a nemzet egyetemes gazdasági életének fokozása, mert gazdasági rend nélkül a nemzetek gazdasági versenyében nem tudunk helytállani.

2. A nemzet gazdasági élete csak úgy biztositható, ha a termelési ágak megfelelő összhangját biztositjuk.

3. A gazdaságos és minél eredményesebb termelés biztositása nem vonja maga után a kisember elnyomását és meg nem engedhető kihasználását. A nemzeti gazdasági élet csak akkor lehet erős, ha a kisemberek jogait a keresztény erkölesi felfogásnak megfelelően biztositjuk.

4. Bár a nemzet gazdasági megerősítésének elérése vezetett a termelési ágak

összhangjának biztositására van szükség, mégis elsősorban a mezőgazdaság fejlesztése a legfontosabb, mert gazdasági jólétet addig nem biztosithatunk, amíg a rendelkezésünkre álló legnagyobb termelési tényezőnek, a természetnek megfelelő kihasználása nincsen biztositva.

Mindenkinek, aki az elmúlt kilencven vagy száz év alatt a tökéuralom

rendszerének idején a kisemberek gazdasági boldogulásáért és a kisember mezőgazdasági tevékenységének támogatásáért akart dolgozni, szükségyszerűen állást kellett foglalnia a szövetkezeti kérdésben is. Tisza István nemcsak általánosságban foglalkozott a szövetkezet fogalmával, hanem a szövetkezetet gazdaságpolitikai szervezetének rendszerébe szervezve bele is illesztette.

Megállapították a dec. 14-iki rádióan műsorát

(Nagyvárad.) Csanády György, a rádió igazgatója, aki több napon át végzett helyszíni szemlét Nagyváradon, hogy a december 14-iki nagyvárad-i rádió-nap műsorát előkészítse, péntek délelőtt 9 órákor újból megbeszélést folytatott a biztositással, amely e műsor megállapítására alakult. A biztositás ezuttal véglegesen megállapodott a műsorban. A polgármester megbizta Papp Lajost a szereplők adminisztratív ügyeinek intézésével. Szalay Jenő zeneiskolai igazgatót pedig a zenei rész előkészítésével.

A rádió igazgatósága fogja eldönteni, hogy a nagyvárad-i rádió-nap keretében operettet közvetítsenek-e a Szigligeti Színházból, vagy pedig irodalmi estet. A színház operett-együttésének megismerése céljából

Csanády György rádió-igazgató esütörtök este a polgármester páholyából végignézte a Marica grófnő előadását. Meg volt elégedve az előadással, dicsérte a szereplőket, de különös elismeréssel beszélt Kemény Giziről és Lendvay Lajosról, akiknek játéka — mint mondotta — élmény volt számára.

HORNYÁNSZKY és REDL Magyar Mezőgazdák Szövetkezete főbizományosa
Nagyvárad, Mussolini-tér 16. Telefon: 10.50.

Gazdák figyelmébe!

Gabonát, hüvelyeseket, magvakat, olajos magvakat mint kiváló kereskedők vásárolunk. Magunk és bizományosaink útján készséggel állunk gazdatársaink rendelkezésére és legelőnyösebb átvételt és lebonyolítást biztositunk. **vitéz Hornyánszky Pál**

Nagyváradai írók és képzőművészek látogatása Szolnokon

Kik képviseljük városunkat a szolnoki művészestén és tárlaton?

A nagyváradai festők és szobrászok szolnoki kiállításának előkészületei alaposan felbolygatták a helyi művésztszadalmat, pedig a kiállítás tervei még nem is jutottak túl a tapogatózások stádiumán.

Az eszmét a szolnoki művésztelep nagyváradai kiállításának ünnepélyes megnyitására Soós István polgármester vetette fel. A két város közötti kulturális kapcsolat kiépítésének szükségességéről szólva, lehetségesnek mondotta, hogy a nagyváradai művészek és irodalmárok rövidesen vizsgálják a szolnoki látogatását a művészestén és tárlaton rendeznek a kedves Tisza parti városban. Az irodalmi estre a Szigligeti Társaság készülődik s körül nincsen is különösebb vita. Mindenki nyugodtan tudomásul veszi, hogy a Társaság megint fellép az ilyen kirándulások alkalmával rendszerint szerephez jutó írókat és nem-írókat s azok az íróemberek, akik ebben az egyesületben nem foglalhatnak helyet vagy pedig tagsági igazolvánnyal rendelkeznek bár de az irodalmi estek dobogóira sohasem hívják fel őket, rég túl vannak a mellőzöttség tájfalán, ha egyáltalán volt időpont, amikor ez az érzés hagyta szívüket.

A képzőművészek helyzete azonban más. A festő és a szobrász csak kiállításokon kerülhet munkáival a nagyközönség elé s azért nem közömbös számukra, hogy a dolgok intézői bevezik-e őket a kiállítók sorába. S mikor köztudomásúvá vált, hogy a rendezők csak Maczalik Alfrédot, Tibor Ernőt, Balogh Istvánt, Szabó Józsefet, Máté Józsefet, Erdős Tibort, Megyeri Barnát és Miklóssy Gábort tartották arra érdemesnek hogy a nagyváradai képzőművészetet Szolnokon reprezentálják, a mellőzöttekből elemi erővel tört ki a felzúdulás.

Mindenekelőtt az a kérdés merül fel, hogy milyen jogcímen és milyen szempontok szerint történt a kiválogatás.

A jogcímet az adja meg, hogy létezik Nagyváradon egy képzőművészeti társulat, amely még 1932-ben alakult s 1941-ben, az uralomváltás után az egyesület vezetősége szabályszerűen betervezte a módosított alapszabályokat, amelyek jóváhagyásig illetve elutasításig minden akadály nélkül működhetik az egyesület a régi alapon, elnökeivel, Maczalik Alfréddal az élén, Ennek a működésnek azonban, sajnos, az alapszabályok felterjesztése óta nincs semmi látható jele, hacsak azt nem nevezzük ennek, hogy a törzstagok időnként különböző okokból tengelyt akasztanak egymással s vonakodnak új tagokat felvenni. Pedig egészen valószínűtlen, hogy a miniszterium a társulat alapszabályait a jelenlegi összesen nyolc vagy kilenc törzstaggal engedélyezze, ha majd a felszabadult részek rengeteg egyesülete alapszabályainak óriási munkát igénylő ellenőrzése során erre is lesz idejük az illetékeseknek.

De a társulat addig is, jogilag létezik és a vezetőség létezőnek tekinteti magát. Ezen a jogcímen történtek a kijelölések. Fellütnő azonban, hogy még a régi törzstagok sem kap-

tak mind meghívást a kiállításon való részvételre, így mellőzték a kitűnő Mikes Odónt, akinek neve, ha az utóbbi időben tanári elfoglaltsága el is vonja kissé a festészettől, évtizedek óta fogalom Nagyvárad képzőművészetében. Viszont helyette bevontak a vezetők néhány fiatal művészt, köztük a már országos viszonylatban is elismert, jelentős tehetségű Miklóssy Gábort, aki azonban már hosszú évek óta nem tekinthető nagyváradinak lakosnak.

A kiválogatás szempontjai ezek szerint elég szeszélyesen keverednek. Egyesületi tagok és nem-tagok, váradiai és innen elszármazottak. A felszabadulás után Nagyváradra költözöttekkel szemben viszont az a fellogás érvényesül, hogy csupán csak azok mutatkozzanak be Szolnokon, akik a megszállás idején egybe-forradak itt a kisebbségi sors közös küzdelmeiben. Igaz, hogy ennek a közösségnek kevés eseményét jelezheti fel a krónikás, a szempont

érvényesítése azonban annál szigorubb, ha közben Mikes Odónról meg is feledkeztek...

Ezen az alapon nem vonták be azokat a művészeket, akik a felszabadulás után kerültek Nagyváradra, mint különböző intézetek rajztanárai. A rajztanárokkal szemben különben is ellenérzés mutatkozik a Szépművészeti Társulat vezetőségében, amely a taglétszám emelésének gondolatát azért is visszautasítja, mert az a fellogása, hogy az egyesületnek társadalmi és művészeti célok mellett gazdasági érdekeket is szolgáló közönségben csak olyan művészek foglalhatnak helyet, akiknek a művészetén kívül más kereseti forrásuk nincs. Erdekese, hogy az országos Képzőművészeti Társulatban nagyszámban vannak rajztanár tagok. De a máshonnan jöttekkel szemben pillanatnyilag nem ez az érv, hanem, hogy idegenek és nem voltak „megszállva” eléggé. De: az egyik ilyen jelenlegi rajztanár, Balázs Gyula, aki évek óta kiállító mű-

Ma már minden szentbeszéd, össze-jövetel, előadás, táncközvetítés hangszórókkal történik!!

A VILLAMOSHANG SZEGED

ezekben szaküzem mozi, falu, terem, szálloda, üdülőtelepek szórakoztató hangosítja akkor tökéletes, igényeket kielégítő, ha azt

VILLAMOSHANG

készítette. — Pontos precíz szakmunka!! Cégtulajdonos: LAULY JÓZSEF Rádió, Hangszóró és mikrofon készítő a legtöbb magyarországi hangerősítő berendezés tervezője, Öskeresztény magyar vállalat!!

vész s neve mint riport rajzoló is ismerős, még pedig a legelőkelőbb fővárosi folyóiratokból, Szabadkáról jött; a másik, Arnhold Béla, aki Aradon hosszú éveken át szerepelt a kiállító művészek sorában, a megszállás alatt maradt nagy magyar városból került mihozzánk, a harmadik, Mihály Gyula viszont mindig szabad művész volt s a Mücsarnok számos nagy vásznát állította már ki. S hogy meg csak egy nevet említsünk Tordai Grosz Károly Tordáról menekült szerepelt az utóbbi időben a Műcsarnok tárlatain, amit a nagyváradai Szépművészeti Társulat irányító tagjai nem

Papp György korrajza:

Egy jó asszony és a felemelt lisztfejladag

avagy:

Mikor lakik jól egy férj főtt tésztaival?

(Nagyvárad, november hó.) Az asszony azok közé a nők közé tartozott, akikre azt szokták a férfiak mondani: „tisztelet a kivételeknek”. Tehát okos volt, házas, takarékos, előrelátó és jó feleség. Hogy szép volt-e vagy nem ez most nem fontos.

A múlt hónap közepén történt a lisztfejladag emelés örömnapiján, mikor a jó feleség egy gyönyörű őszi alkonyatkor férje füléhez hajolt és megsugta az édes titkot:

— Képzeld van spórolt liszt! Most meg felemelték a fejadagot, tehát még több lesz! Teljesítem régi kívánságodat és amikor megrendeled, mindig főtt tészta készítek ebédre. Jó lesz?

A férj szeme felcsillant. Hirtelenében nem tudta, kinek hálálkodjék, a rendelet megteremtőjének-e, vagy a feleségnek. Végül is úgy döntött, hogy az asszony mindjárt kéznél van, tehát gondoktól meggyőlt arcán elismultak a ráncok és meghatoltan sóhajtott:

— Mindig tudtam, hogy jó vagy, de ennyi jószág talán már sok is!...

A bók talán sántított, de telibe talált. Nyomban be is akarta bizonyítani az asszony, hogy méltó a hízogó jelzőre és ennek tudatában lelkesülten folytatta:

— Most pedig édes apuskám, sorold fel, milyen tésztaikat főzlek? És mikor? Milyen napokon? Hiszen úgy szeretlek!

— Szeretem!... — mondta a férj almodozó hangon, talán valamivel mélyebb érzéssel, mint ezeltől húsz évvel, egy holdas májusi éjszakán, mikor első, de nem utolsó ideáljának ugyanezt suttogta.

— Mit főzlek, mondjuk hétfőn?

— Hát... izé... lekváros gombóc!

— Jó, fiam. Meglesz!

— És csütörtökön?

A férj kisimult arcán újra jelentkeztek a ráncok. Nem gondolt ilyen nagy időközökre.

— Nem lehetne kedden is kívánni? Legyen egyszer egy jó hetem is.

— Ahogy gondolod. Kedden, november másodikán már megkapjuk a felemelt adagot.

— Akkor ha igazán jó vagy, engedj meg nekem egy kérést.

— Már teljesítettem is. Mondd csak bátran!

A férj néhány másodpercig ingadozott, majd lértias elszántsággal ki-mondta a nagy kívánságot:

— Egész héten, mindennap főtt tésztafőzést kérek ebédre!

Az asszony ajkán megfagyott a mosoly, agyában lázas gondolatok kergették egymást, összeadott, kivont, szorzott és osztott, majd miután más számtani művelethez nem nagyon értett, megadással hajotta le fejét és halkán rebegette egy elcsépell mūdál reirénjét:

— Minden úgy lesz, ahogy te kívánod!

Újra felvidult a férj és minden ideg-szaláival gondolkozni kezdett. Izgal-mában fel-alá sétált a szobában és mintha országok, életek sorsa telett döntene, majd hosszas töprengés után intett az asszonynak.

— Irjad fiam, amit diktálok!

— Irom — sóhajtott a jó asszony.

— Hétfő: lekváros gombóc, kedd: káposztás kocka, szerda: túros csusza, csütörtök: derelye, péntek: diós-mákos nudli, szombat: tehéntúrós vagy sajtos tészta, vasárnap, no igen, az ünnepi ebédhez barackízes esettel

diós palacsintát!

— Én szőlős-rétest akarom — tette le a ceruzát a jó asszony.

A férj nagyot nyelt és megtörölte a száját.

— Hétfőn is ünnep van, piros betűs — szót kissé bártortalanul, miközben sokatjelentően pislogott hitvese felé.

— Jó! — hajtotta le fejét az asszony, mert elérlette a néma könyörgést. — Hétfőn rétest eszünk!

Derős kedéllyel gyújtott rá a férj egy cigarettára, amelyet úgy szerzett, hogy a traikoszónék kétszer kezet csókol és rózsaszinben látta a világot mindaddig, amíg észre nem vette, hogy felesége hirtelen elsápad, majd rémülten dadogja:

— Most jut eszembe a tojás. Nincs elegendő tojásunk!

De a férj nem enged az illuziókból. Erős elhatározás tükrözik arcán, látni rajta, hogy a kétéjű sárkányt is lekaszabolja, ha tojást sejt nála.

— Bizd csak rám, szerzek én! — szót fölényesen és ettől kezdve rejtélyes arccal járt-kelt. Titokzatos egyénekkkel, kendős nénikékkal sugdosott, gyanús iekete emberekkel tárgyalt, telefonált, egy napig vidéken bujdosott, míg végre diadalmasan tért haza, zsebében a rejtett kincsekkel..

... Mikor a boldog hét elmúlt újabb csoda történt. Boldogan mesélte az asszony:

— Képzeld még mindig megtudtam menteni egy pár kiló lisztet. Igaz, hogy a nagynéni a tanyáról...

— Eljen! — rikkantott a férj. — Ne is beszélj tovább fiacskám! Holnap kezdheted előlről a tésztafőzést, legalább lesz megint egy jó hetem...

is mondhatnak el magukról.

Anint a helyzetnek e hírre en felvázolásból is kitűnik, a Szombatra indulók csoportjának összevágatásánál olyan mezzanatok is közelejtettek, amelyek könnyen kelthetik más, nem egészen elfogadható szempontok érvényesülésének gyanúját. Azért ezt, nézetünk szerint haladéktalanul heyesbiteni kell. Egyedül az lehet a mértékadó, hogy az illető művész nagyváradi lakos-e és hogy vannak-e olyan munkái, amelyek méltóképpen reprezentálják ennek a nagy-kulturájú városnak a művészetét: éppen Szolnokon, ahol a közönség izlését egy többévtizedes multu művésztelep nagynevű festői és szobrászai fejlesztették ki.

Az se látszik éppen helyes megoldásnak, hogy a nagyváradi Szépművészeti Társulat, amelynek a felszabadulás óta nem volt ideháza egyetlen kollektív megmozdulása sem, most kétségbe nem vont tehetségű fiatalokkal kiegészülve elsősorban egy művésztelep városában mutassa meg együttes erejét. Ezt szerintünk egyéb cselekvéseknek kell megelőznie. Mindenekelőtt ki kell szélesíteni az egyesületet s talán egy pártatlan szakértőbizottság ítélete alapján től kell venni a törzstagok sorába mindazokat a Nagyváradon élő s esetleg innen nemrég elszármazott, de még vissza-visszajáró festőket, szobrászokat, grafikusokat és iparművészeket, akik tehetséges művészeknek tekinthetők, sőt akik a jövő biztosnak látszó ígéretei, tekintet nélkül arra, hogy szabad művészek-e vagy van más kenyérkeresetük is. Aztán valamennyi egyesületi tagot fel kell hívni, hogy vegyen részt a szolnoki kiállításon. A jelentkező művészek munkáit ismét pártatlan szakértő bizottság bírálja felül s a kiválogatott művekből először Nagyváradon mutassák be a közönségnek az egész utrakész művészi anyagot, hadd mondja ki ítéletét a közvélemény is, hogy alkalmas-e ez a gyűjtemény a Szolnokon való megjelenésre.

Minden más eljárás eltávolodást jelent a céltól s az érdekelt művészek nemcsak becsúszásán olyan sérelmet éjt, ami a nagyváradi képzőművészet helyzetének jobb kialakulását már eleve lehetetlenné teszi.

A szolnoki kiállítás alkalmát fel kellene használni a rég rendezésre váró ügyek gyors elintézésére.

JAVOR BELA

Szolgáltatásos gyógyszertarak:

III. CSOPORT:

KIGYÓ gyógyszertár, Bemér-tér 1 (Relsz I.) 15-68.

II. RAKOCZI F., Szacsavay-u. 38. (Gszanda E.) 17-47.

OROSZLÁN gyógyszertár, Mussolini-tér 14. (Mihályi L.) 32-91.

MADONNA gyógyszertár, Sztarove-szky-u. 20. (Dr. Medvigy F. bérlő Feder Vilmos) 33-67.

Hogyan értékeli a keresztény világnézet a munkát

Dr. Baráth Béla előadásával kezdődött a Katolikus Akció világnézetű előadásorozata

Még emlékezetes előttünk a Katolikus Akció elmúlt évi világnézetű előadásorozata. Nagyon meghedvelte őket a katolikus társadalom, mert érzik, hogy a nehéz időkben biztos alapokra van szükségük.

Az idén is megkezdődött a Katolikus Akció világnézetű tanfolyama. Az első előadás tegnap este 6 órakor volt a premontreai gimnázium dísztermében, amelyet a közönség zsufoltságig megtöltött. A szót el-énekelték után dr. Schriffert Béla apostoli kormányzói helynök megnyitó beszédében ismertette a katolikus egyház fontos szerepét a társadalom irányításában. Ma annál fontosabb az egyház szerepe, mert korfordulón állunk.

A történelmi korfordulón tétovázva áll az emberiség. A kor siettet és mindenkinél utat kell választania. Sokan akarnak utbaigazítani az életben, de csak az után szabad indulni, aki biztos útra vezet, aki olyan utat ígér, amely a földi célokat az örökkévalóságba irányítja.

A katolikus anyaszentegyház Istentől nyert jogánál fogva mindig kötelességének tartotta, hogy az embereknek megjelölje nemcsak az örökkévalóságnak, hanem a földi eligazodásnak az útját is. Mindenkor hangoztatta a társadalmi viszonyokban irányító szavát s ezért tudott keresztény alapokon felépülni Európa kultúrája.

A katolikus Egyház már egyszer kivette az emberiséget egy szörnyű káoszából, a népvándorlás nagy pusztításából. Lesz-e szükség a történelemben az Egyház még egy ilyen szolgálatára? Adja az Isten, hogy ne legyen! De hogy tényleg ne legyen, hallgassunk tanácsára.

Az apostoli kormányzói helynök megnyitó beszéde után Balázs Hona elszavalt a Mész László „Vád és védőbeszéd” című költeményét. A lendületes szavazatot a közönség nagy tetszéssel fogadta.

Majd dr. Baráth Béla kanonok, plébános emelkedett szólásra és megtartotta előadását „Ahogy Isten a munkát akarja” címmel.

Először ismertette Marx felfogását a munkáról, amely bűnnek tart minden olyan jövedelmet, amely nem a munkából fakad. Ez a felfogás forradalmasította a munkást s megfertőzte még a józanabb gondolkozású embereket is. A marxi tanítás erőteljesen támadta az egyházat és azt hirdette, hogy a munkának elsorvasztója. Pedig az egyház tanította meg az embereket a munka értékelésére. Nem is tehette másképp, hiszen a Szentírás mint Isten törvényét állítja elénk a munkát. Isten örök terve, hogy az ember saját munkájával alakítsa azt,

amit az Isten megteremtett. Isten is tevékeny és az embernek Őt kell utánozni. Az Isten nem szereti a terméketlen fügefákat. Az Isten gondolata a Szentírás ismeretes tanítása: Aki nem dolgozik, ne is egyék. Az Urjézus elrejtett életével megszentelte a kézi munkát, nyilvános működésével pedig a szellemi munkát. Ezek alapján az egyház mindig a munka szolgálatában állott. A modern kultúra örök hálára van kötelezve a szerzetesek iránt, akik a népet iparra, földművelésre tanították.

A vallásos világnézet ad lendületet és tartalmat, örök célt a munkának. Sőt a vallás ad erőt, heroikus lelket a munkához. A keresztény világnézetből sarjadnak mindazon lelki rugók, amelyek nélkül nincs kitartó és értékes munka.

Ezek nélkül a munka csak robot teher marad.

Majd a hivatásrendi gondolat fontos szerepét ismertette az emberi társadalom megbékélésében. A hivatási gondolat a munkát Isten szempontjai szerint nézi és mindenkinél megadja azt a helyet a társadalomban, amely őt megilleti.

Az egyház ma azt kívánja tőlünk, hogy társadalmi különbség nélkül mindig dolgozzék tőle telhetően és különösen adja oda minden erejét, munkáját Isten terveinek az életben való megvalósítására. Igyekezzünk az Istentől elszakadt emberiséget visszavezetni a kereszténység örök alapjaira.

A közönség sokáig lelkesen ünnepelt a kiváló szónok mély gondolataiban gazdag előadását. Majd Szalay

Közművelődési Főiskolát szervez a Baross Szövetség

A Baross Szövetség elnöksége 1943 október 25-én tartott vezetőségi ülésén hozott határozatából kifolyólag örömmel értesíti összes szakmabeli tagjait, hogy kérésére Nagyvárad város Iskolánkülsi Népművelési Bizottsága a város kereskedőtársadalma részére Közművelődési Főiskolát szervez. Az előadásorozat november közepétől február végéig tart, december 15-től január 10-ig történelmi megszakítással, tekintettel a kereskedői osztály akkori nagy elfoglaltságára.

A Főiskola két tárgycsoportot ölel fel. I. Szakismereteket adó csoport: Könyvelés 12 órában. Árukalkuláció 6 órában. Kereskedelmi levelezés 6 órában. 12 héten át, hetenként egy-egy napon, két-két órában, délután 6-8 között lesznek ezek az előadások és pedig egy órában minden esetben Könyvelés, a másik órában hatáiban Árukalkuláció, hatáiban Kereskedelmi levelezés.

Erre a kurzusra beiratkozni a Baross Szövetség helyiségében lehet (Rákóczi út 12. III. emelet, telefon 27-71), mindennap folyó hó 13-án déli 12 óráig. Beiratkozási díj 2 pengő, tanfolyam díja 10 pengő, összesen 12 pengő.

II. Általános műveltséget és faji, nemzeti öntudatot építő tárgycsoport. Városi kultúránk s annak nemzeti és nemzetietlen elemei (irodalom, zene, színház, mozi, társadalmi érintkezés formái stb.) 12 óra. Magyar történelem és

JÓTETT
Utalma:
50.000 P

Vegyen négy pengős jótékonycélu

ÁLLAMI

SORSJEGYET!

Huzás: december 3-án

Elemér zeneiskolai igazgató zongorán saját szerzeményű zeneműveit adta elő „Elegia. Fonóban, Szöcske” címmel.

Dr. Lestván Endre prelátus kanonok zárószavaival és a pápai himnusszal fejeződött be a Katolikus Akció előadása.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — Polgári arak!

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

MOZGALOM INDULT A KATOLIKUS FÉRFIAK TÁRSADALMI EGYSÉGEINEK MEGVALÓSÍTÁSÁRA. A Magyar Kurir jelenti: A Központi Katolikus Kör mozgalmat indított, hogy az ország katolikus köreinek bevonásával a katolikus férfiak társadalmi egységét megvalósítsa. Az egység megvalósítása érdekében a központi katolikus kör november 15-én délközgyűlést tart, amelyen *Serédi Jusztinián* bíboros hercegprímás szózatot intéz a katolikus körökben tömörült férfiakhoz.

József királyi herceg és Augustia királyi hercegnasszony aranylakodalmá. A MOT jelenti: József királyi herceg tábornagy és Augustia királyi hercegnasszony november 15-én ünneplik a legnagyobb csendben családi körben ötvenedik házassági évfordulójukat.

BÍRÓSÁGI KINEVEZÉSEK. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kir. igazságügyminiszter dr. *Botos Lőrinc* királyi járásbíróvá a nagyvárad királyi járásbíróhoz, saját kérelmére áthelyezte. A Kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. *Hunyadi János* nagyvárad királyi törvényszéki titkárt a huszti királyi törvényszékhez ügyészé, dr. *Pócsy Imre* nagyvárad királyi járásbíróvá, saját kérelmére áthelyezte. A Kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. *Hunyadi János* nagyvárad királyi törvényszéki titkárt a szatmárnémeti és dr. *Jakó István* nagyvárad királyi törvényszéki jegyzőt az écsedi járásbíróhoz járásbíróvá kinevezte.

Az új divatirány nem igyekszik a csipők kihangsúlyozására, sőt a *karcsu alak aláhuzására törekszik* s vonalvezetése modern szabású fűző viselését igényli, melyet bizalommal rendelhet valódi, jó anyagból

Kováts Sándornénál

Szent Gellért-u. 10. Repülőtérnél

A NÉMET LEKTORÁTUS tudományos és művészi előadássorozatára a beiratási díj egy félővre 5 pengő. Aki beiratkozik nem fizet beléptidíjat a Lektorátus nagytermében rendezendő előadásoknál.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Az **Ipartestület** Faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy a szegjegyek kiadása folyó hó 8-tól 13-ig történik és akik igényelték, ez idő alatt jelentkezzenek a szakosztály iradjában hivatalos órák alatt. Elnökség.

BELVAROSI

Szeptember végén

Szörényi, Horváth, Bilinszky Ibolya, Maklári

Kedvezményes jegyek november 11-től érvényesek.

Elővét 12-1 óráig

Mától kezdve a terem kellemesen fűtve!

Amerikai tempóju francia rendezésű nagy magyar film

Bűnös vagyok

Főszerepben: Mezey Mária, Csontos Gyula, Somogyi Nusi, Greguss Z. a CASINO-ban

HÁZASSÁG. *Ungváry Erzsike* és *Széles Gábor* f. hó 7-én délben fél 1 órakor tartják esküvőjüket az újvárosi ref. templomban.

A Római Katolikus Növendő Egyesület Kaláka Leánycsoportja vasárnap, 7-én délután 5 órakor Pray György-u. 5. alatti helyiségében ünnepélyes keretek között kezdi meg ezévi működését. Kérjük a kedves háziasszonyokat, küldjék alkalmazottalkat az összejövetelekre. Hasznos dolgokat tanulnak és szórakozásukról is gondoskodunk Elnökség.

BUDAPESTEN ÉS A MURAKÖZBEN LESETT AZ ELSŐ HÓ. A Budapesti Értéktörvény jelenti: *Budapest* szombatn virradó éjszaka lesett az első hó. A háztetőket szombat reggel két-háromcentis hóréteg fedte. *Szombaton reggel havas esett. Csáktornyai jelentés szerint pénteken a Muraköz nyugati részén is lehullott az első hó, mely hamarosan elolvadt.*

BUTORT

színeset

MEZEI-TŐL

Háló, kombinált és előszobák.

Konyha újonságok

Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

CHURCHILL NYILATKOZIK A HÁBORUS HELYZETRŐL. Londonból jelentik (Bud. Tud.): Churchill az alsóházban esütörtökön kijelentette, hogy rövidesen nyilatkozik a háborus helyzetről és a politikai fejleményekről.

A NÉMET LEKTORÁTUS tudományos és művészi előadássorozatára a beiratási díj egy félővre 5 pengő. Aki beiratkozik nem fizet beléptidíjat a Lektorátus nagytermében rendezendő előadásoknál.

PÁLYÁZATI HIRDETÉNY. A nagyvárad m. kir. közforgalmi repülőtér fűvesített területének 1944. évre birkalegeltetés céljából való bérbeadására pályázatot hirdetnek. Ajánlatok írásban a m. kir. közforgalmi repülőtér parancsnokság. Nagyvárad címére küldendők. Repülőtér vezetők.

A híres FIEDEL-TRIO kedden este fél 7 órakor tartja hangversenyét a Német Lektorátus új termében. A művészeti előadássorozatára beiratkozottak beléptidíjat nem fizetnek, a többi érdeklődőknek a beléptidíj egy pengő.

Uj lögyfalombos altábornagy. Berlinből jelentik: (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német TI-nak: A Führer Albert von Goiz gróf altábornagynak, egy hegyi vadászrezéd parancsnokának, mint a német véderő 316.ik katonájának a vaskezeszt lovaskezesztjéhez a lögyfalombot adományozta.

FELHÍVÁS. A vas- és fémipari szakosztály felhívja tagjai figyelmét arra, hogy akik vasat, szenet, drótot igényeltek, jegyeiket mielőbb vegyék át a szakosztályban, valamint a szeszutalványokat is. A bádigos és szerelő szakosztály értesíti tagjait, hogy folyó hó 9-én, kedden délután 6 órakor gyűlést tart, mely gyűlés keretében a vas, szeg, dróttalványok szétosztása fog megtörténni. Elnökség.

A NÉMET LEKTORÁTUS tudományos és művészi előadássorozatára a beiratási díj egy félővre 5 pengő. Aki beiratkozik nem fizet beléptidíjat a Lektorátus nagytermében rendezendő előadásoknál.

Törökországban lezuhant egy brit repülőgép. Istanbulból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Egy brit repülőgép esütörtökön Ermenaknál, Anatóliától északra lezuhant. A hat főből álló legénység ejtőernyővel menekült meg - Internálták őket.

FIGYELEM! Honvédségünk gyógy-szerellátására indult levente-üveggyűjtés váratlan szállítási nehézségek miatt megakadt. Hamaros folytatását hírlapokban idejében közöljük, addig pedig senkinek oda ne adjuk. Levente Egyesület.

Exhumálják Barcsay Akos fejedelem hamvait. A Magyar Tudósító jelenti: Az erdélyrészi református egyházkerület igazgató-tanácsa most tartott ülésén elhatározta, hogy Barcsay Akos fejedelem Kozmatelkén lévő hamvait exhumáltatja és ünnepélyes keretek között a kolozsvári Farkas-utcai templomban fogja elhelyezni. Tudvalevő, hogy az igazgató tanács az év elején a kolozsvári templomba szállíttatta át Apaffy fejedelem hamvait. Most, hogy Barcsay fejedelem hamvai is Kolozsvárra kerülnek, Erdély legelső református temploma őrizni fogja Erdély nagy fejedelmének holttestét és ezzel az erdélyi fejedelmek Pantheonjává válik.

BUTOROKBÓL ma is nagy választék beiratási díj egy félővre 5 pengő. Aki ARTA butorüzlet, Pannonia épület, Bethlen István-utca 2.

A híres FIEDEL-TRIO kedden este fél 7 órakor tartja hangversenyét a Német Lektorátus új termében. A művészeti előadássorozatára beiratkozottak beléptidíjat nem fizetnek, a többi érdeklődőknek a beléptidíj egy pengő.

KEDDEN DÉLUTÁN A SZIGLIGETI TÁRSASÁG FELOLVASÓ ÜLÉSE. Kedden, november hó 9-én délután 5 órai kezdettel tartja a városházi dísztermében első felolvasó ülését a Szigligeti Társaság. Erre az ülésre meghívta az elnökség *Rolla Margit* budapesti írónőt, akit családi szálak fűznek Nagyváradhoz. *Rolla Margit* több fővárosi irodalmi társaság tagja, finom verseivel pályadíjakat nyert s legutóbbi finnországi élményeiről írott könyve nagy sikert aratott. Nagyváradon Arany Juliskáról tart előadást. A vendég írónőn kívül szerepelni fognak *Pap Lajos* verseivel, *Csurka Péter* elbeszéléssel. Megnyitót mond dr. *Némethy Gyula* preláthuskanonok, a Szigligeti Társaság elnöke. A felolvasó ülésre belépti díj nincs, csupán önkéntes adományokat kérnek a Társaság céljaira.

A híres FIEDEL-TRIO kedden este fél 7 órakor tartja hangversenyét a Német Lektorátus új termében. A művészeti előadássorozatára beiratkozottak beléptidíjat nem fizetnek, a többi érdeklődőknek a beléptidíj egy pengő.

SZERKESZTOI UZENETEK

M. B., Nagyvárad. Ezzel a panaszal többen fordultak már hozzánk. A háztulajdonosok sok helyen a lakóktól követelik az összes mellékdíjakat, amelyek néhol a fizetett lakbér ötven százalékát is elérik. Bármilyen méltányosnak látszik is, hogy különösen egészen alacsony, kötött lakbereknél a háztulajdonos áthárítsa a lakókra ezeknek a mellékdíjaknak a megfizetését, ez ebben a pillanatban még nem jogos, mert erre semmiféle intézkedés nincs, noha a háztulajdonosok, szövétségük után, minden városban régóta sürgetik ezt. Ha az Ön anyagi helyzete megengedi, akkor tessék talán a békekesség kedvéért méltányossági alapon kiegyezni háztulajdonosával, annak hangsúlyozásával természetesen, hogy Ön ezt az engedményt csak a rendkívüli helyzet figyelembevételével, méltányosságból teszi, amiből azonban a háztulajdonos jogot nem formálhat.

KORONA filmszínház
 Vasárnaptól:

IGLÓIDIÁKOK

Szombaton utoljára
A nagymama

Bűbajos zenés vígjáték a békeévek diákéletéről

Főszerepben: Jávör Pál, Gervay Marica, Pethes Sándor

ROKONI LÁTOGATÁS

Irta: Lini István tanár

Először jártam rokon látogatásba Szilágy-vármegye keleti sarkában, dombok koezerújától övezett Csákgörbő községében. A község a szebbek és nagyobbak közé tartozik. Járásbírósa is van. De azért a zseiből járashoz tartozik. Szórványterület ez a község is, ahol a magyarságot tisztviselők, iparosok, kereskedők és egy pár földműves család képviseli.

A község nyugati szélén öreg fákkal borított domb tetején áll az 1766-ban épült gróf Haller-féle (ma br. Jósika tulajdonában levő) gyönyörű barokk kastély. Ez az ősi főcsék, ahol Wesselényi Miklós 1785-ben vívta magánháborúját gróf Haller János ellen, messzire uralja az egész völgyet.

Ismerkedési útra indultam el a faluba. Eleő utam a szép modern emeletes állami népiskolába vezetett. Az iskola igazgatójától tudtam meg, hogy ebben a szép állami épületben román nyelven tanítanak. Itt szereztem tudomást arról is, hogy fent a kastélyban magyar szórványiskola van. Eddig nem hallottam ilyen iskoláról a ezért azonnal bucsut vettem az állami iskola igazgatójától, hogy azt is meglátogassam. A kiterjedt parkba, mely a kastélyt körülveszi, hatalmas holtívés kapun jutottam be. A kapu omladozó félben van, pedig műemléknek nyilvánították. Az évszázados fák, az omladozó kapu, a történelmi kastély, a háziképőlna kikandikáló tornya, mind az elmúlásra, az eltűnt idők feletti elmélázásra hangolják az embert, ha a jelenbe néz rántáná és a jövőbe vetett bizakodásra nem buzdítaná annak a gyermekhadnak vidáman hangos csiripelése, amely a parkban foglalatos-

kodik valamivel. Megjelenésemre egy pillanatra elnémul a kis sereg, hogy annál dörgőbb „Szébb jövőt” rájon ki üdvözlésemre. Nagy meglepetés még csak akkor ért, amikor a gyermekhad közül kivált egy mosolygó fiatal férfi, akiben régi jó barátomat, a Biharba való Kiss Kálmánt ismertem fel. Örömmel fogadott és készséggel vezetett be iskolájába, hogy mindent megzemléljek. Szórványiskolájának 40 növendéke van, fiúk és leányok vegyesen. A növendékeket olyan Szilágy megyei falukból utalják be ebbe az iskolába, ahol nem állna módjában a gyerekek magyar tannyelvű iskolát látogatni, pedig erre szükség van, mert az iskola Mártonffy, Molnár, és Szép nevű növendékei zengzetes magyar nyelvük ellenére is, csak itt tanulták meg őseik drága magyar nyelvét.

A kastélyban vannak a tantermek és a bentlakás is. A tanteremben, a hálószobákban, valamint az ebédlőben is egyszerűséggel párosult csint, rendet és tisztaságot találtam. A gyermekeereg most is éppen az udvar tisztogatásával van elfoglalva. Nem olyan iskola ez, mint amilyeneket eddig láttam. Idegen tengerben fulladozó magyar reményeségek fogadják lelkükbe az édes anyanyelv zengését és szívják magukba öntudatukat sarjzatos ismereteket. Szellemieken kívül fizikai elfoglaltságot is ad a növendékeknek lelkes tanítójuk. Együtt végzik az udvar körüli munkát. Tanítójukkal közösen hordják a bentlakás konyhájára a rizet, segédkeznek a favágásban és együtt munkálják meg az iskola kertjét.

Apostolok útján...

A munkában mindig tanítójuk az első, ők csak példáját követik. Köztük és velük él. Szabad idejükben kosárfonásra és csuhé (kukoricahánes) feldolgozásra tanítja őket. Ilyenkor mindegyik, faluja életéről, szokásairól, örömeiről és bánatáról mesél és egy év alatt is már minden gyerek megismeri az egész megyét, magyar testvérét és annak életét.

A munkában nincs egyedül ez a csupa tűz és lélek tanító. Vannak lelkes segítőtársaik és a szórványvidék nagyműveltségű fiatal lelkes papja, Péter atya. Péter atya 6 falunak lelkipásztora. Ismer minden magyart és szórványán nem enged elveszni egyet sem, pedig gyalog járja a falvakat, mert fuvarra nem telik. Az a két holdnyi földcséke csak éppen a betevő falatot adja meg. De azért nem esügged és nem panaszkodik. Boldog, hogy ide vezette a Gondviselés, ahol lelkeket menthet Istennek, hazának és nemzetnek.

Szilágy-vármegye főispánja br. Jósika János sem hagyja magára ezt a magyar orizetet, a szórvány-iskolát. A tavalyi iskolai évben 20 kicsi szegény magyart ruházott fel a Szilágy-megyei Közföldi Szövetkezet. Az idei iskolai évre Jósika br. főispán már is 50 m. inganyagot, 30 m. szövetet, 40 m. flanelt, 20 m. aői anyagot, 40 m. kartont és 40 pár cipőt ajándékozott az iskolának.

Isten áldja meg érte!

Mindezeket látva, elfelejtettem, hogy én rokon látogatásra jöttem, és minden időmet a szórványiskolában töltöttem. Boldogabb napom kevés volt mostaná-

Est az öntudatot sugározza majd környezetében mindenkire.

Egyik magas látogató annak az aggodalmának adott kifejezést a tanító előtt, hogy ezek a gyerekek az iskola légkörében talán túlgényesekké fejlődnek és nagy családok lesz számukra, hogy a szülői ház nem tudja felfokozott igényüket kielégíteni.

Az iskola jelentősége

Én éppen abban látom ennek az iskolának egyik jelentőségét, hogy a gyerekek megszokják a tisztaságot, a rendet, a jómódot és ezt magukkal viszik a falvakba is. A szépnak, a jónak az emberibb életszínvonalnak a felismerése fogja őket buzdítani az életben is, hogy küzdelemmel kiharcolják azt az életlehetőséget, amely biztosítani tud olyan életet, mely tudatos nemzeti érzést kölcsönözhet nekik.

Nyomorban, piszokban elhervad a lélek s vele a nemzet.

Ez a küzdelem nemcsak az ő küzdelemük lesz, hanem küzdelme kell hogy legyen minden magyarnak, aki szereti népét és hazáját, aki hazafinak mondja magát.

Nagyszabású gazdanapot rendeznek Székelyhidon

Az érmelléki magyar gazdatársadalom gazdasági megmozdulásra készül Vasárnap, folyó hó 7-én a székelyhídi EMGE gazdakör rendezésében, a helybeli M. kir. Téli Gazdasági Iskola bevonásával termény-, gyümölcs- és borkiállításal egybekötött gazdanapot rendez Székelyhidon. A gyűlés és az azt követő kiállítás komolysága már abból a tényből is kitünik, hogy azon részt vesz Teleki Béla gróf, az EMGE elnöke. Biharmegye közgazdasági és mezőgazdasági vezető férfiai mellett pedig v. Szász István EMGE ügyvezető alelnök is bejelentette Kolozsvárról való érkezését. A műsor reggel 9 órakor kezdődik háladozó istentisztelettel a helybeli templomokban, majd ezt követően 10 órakor a fürdő mezitermében gazdaköri diszközgyűlés lesz. Az ülést Kató János gazdaköri elnök nyitja meg, utána gróf Teleki Béla tartja meg általános gazdasági helyzetismertető beszédét. A diszközgyűlésen előadást tartanak még Fábri Sándor szőlőbirtokos az érmelléki

Bármilyen
Ingatlan
adásvétel, csere vagy bérlet-
ügyben bizalommal keresse fel
MEZEI ingatlanforgalmi irodát
Nagy Sándor. 19. Telefon: 27-30

És végezetül jelentőségét látom ennek az iskolának abban is, hogy ebben a légkörben olyan lelkikapcsolat szövődik, tanító és növendék, vezető és vezetett között, amely a kölcsönös megértés, megbecsülés és bizalom biztosítója.

Ez a lelkikapcsolat nem szűnhet meg az iskola elvégzésével, hanem élni fog lelkükben továbbra is és záloga lesz a faluvezető és a falusi nép lelki közledeésének. Ez a lelkikapcsolat az egész magyar társadalom szüksége is, mert őszinte és igaz lelkikapcsolatok nélkül nincs szervez magyar társadalom, csak oldott kéveként széthulló kalászkok.

Ilyen gondolatokkal érkeztem haza és ezekből merítettem új és lendületesebb erőt nevelői munkámhoz, amire példát egy kicsi, eldugott falu szórványiskolájának lelkes és önzetlen tanítójától kaptam.

Isten áldása kísérje munkáját!

szőlőfajtákról, Gőnczy Sándor mérnök az ÉR szabályozásával kapcsolatos öntözési tervekről, Réthy Aladár a bihardiőszegi M. kir. Szőlőgazdasági Iskola igazgatója a szőlő átoltsáról és telepítéséről, Endrédi tanácsos az érmelléki földek minőségéről (vetítettképes), dr. Csorba József a helybeli M. kir. Téli Gazdasági Iskola igazgatója a szakoktatás fontosságáról. A gyűlés Südy Tibor dr. kir. közjegyző, az EMGE lelkes szervezőjének zároszával ér véget.

A diszközgyűlés után a résztvevők megtekintik a termény-, gyümölcs- és borkiállítást, majd a tüzelő-otthonban egyfolyásos közebeden vesznek részt, melyet szüreti mulatság követ. Az anyagtakarékosra való tekintettel a rendezőbizottság úgy határozott, hogy a gazdanapra nem nyomtat ki külön meghívót, ezért a sajtó útján kéri fel Biharmegye magyar gazdatársadalmát, hogy e fontos megmozduláson szíveskedjék részt venni.

Napi 5—8 vagon barnaszén termelésre van kilátás

Berettyószéplakon megsürgette a polgármester a város részére kiutalt famennyiség leszállítását

Nagyvárad. A faellátás ügyében a polgármester pénteken délelőtt telefonon felhívta a földművelésügyi minisztériumot és megsürgette az ungvári erdőigazgatóság által kiutalt 15.000 ürméter és a nagybányai erdőigazgatóság által kiutalt 26.000 ürméter tűzifa leszállítását. Fogturi Miklós miniszteri osztályfőnök a leggyorsabb elintézkést ígérte meg.

Ezzel kapcsolatban a polgármester kiegészítette az illetékes minisztériumokban, hogy a berettyószéplaki lignitbánya kiaknázását megkezdhes-

se. Sok formáson ment át az ügy: a belügyi, az iparügyi, a földművelésügyi, a közellátásügyi minisztériumok végre megadták hozzájárulásukat a szerdán sikerült a nagybányai bányai igazgatóságól is megkapni a kitermelési engedélyt. Az összes előkészületek megtörténtek úgy, hogy hétfőn a kitermelés már meg is kezdődik.

Napi öt—nyolc vagon barnaszén termelésre van kilátás, ami a tüzelőanyag hiányt nagy mértékben csökkenteni fogja.

Tiszta gyapjú tapaszok érkeztek **BEIER** textilkereskedés, Deák Ferenc-u. 2

Nem veszítik el iparjogositványukat a katonai szolgálatot teljesítők

Az I. fokú Iparhatóság tájékoztató közli, hogy akik katonai szolgálatot teljesítenek és emiatt iparukat folytatni vagy elkezdni nem tudják, a 3300-1943. K. K. M. sz. rendelet értelmében egy évi, illetve meghosszabbítva másfél évi szünetelés és ipar megkezdés után sem veszítik el jogositványukat, hanem azoknak érvénye a háború végéig — sőt indokolt esetben, ha az ipar gyakorlását a háborúval összefüggő események (hadifogság, altúnás, betegség) akadályozzák — még további egy, kettő, de legfeljebb három évre — az iparos kifejezett kérelmére megmarad.

Erre való tekintettel az jár el helyesen, aki katonai szolgálatra való bevonulása előtt — ha üzletét bezárja — ezt a körülményt az Iparhatóságnak írásban jelenti. Nagyvárad, 1943. november 6. Dr. Kazó Károly s. k. tb. tanácsnok, mint I. fokú Iparhatóság.

SPORT

Nagy az érdeklődés a holnapi MÁV—Törekvés mérkőzés iránt

Előzőleg NAC utánpótlás—BISE bajnoki

A holnapi MÁV—Törekvés mérkőzés iránt igen élénk érdeklődés tapasztalható. Ez érthető is, mert tudott dolog, hogy az NB III. osztályában a két váradi csapat a legjobb és amint az előjelek is mutatják, a két váradi csapat között fog a bajnokság eldőlni. Hogy ez melyiknek fog sikerülni, előre azt nem tudjuk, de tény az, hogy a holnapi mérkőzés ennek a vetélkedésnek a jegyében, illetve szellemében fog lezajlani.

Ennek megfelelően mindkét csapat a legkomolyabban készül erre az összecsapásra. Összeállítást kapunk nem sikerült. Ez a kibívásos mérkőzés egy korábbi időre volt tervezve, de a két egyesület közös meg egyezéssel halasztotta a holnapi napra. Tették ezt azért, mert úgy a MÁV-tól, mint a Törekvéstől is több elsővonalbeli játékos távozott el szolgálati tételre. Ennek fogva az a gondolat vezette a két egyesület vezetőjét a mérkőzés elhalasztására, hogy

időközben megerősíték csapataikat. Most azonban nincs már idő a huzavonára és mint hírlíki, új szerzemények akadtak mindkét egyesületnél. Ezek természetesen szöveg jutnak a holnapi mérkőzés keretében.

A Törekvésnél három új játékos csatasorba állítását tervezik. Az újonnan leigazolt, de még itthon nem szerepelt új kapus is ez alkalommal fog Váradon bemutatkozni.

Az esélyek egyformák, mert bár a MÁV az első helyen áll a bajnokságban, csak két pont előny választja el a Törekvéstől. Az eredményt előre megjósolni nem lehet, de akármelyik győz, a győzelem csak minimális gólarányú lehet.

Előzőleg 1 órai kezdettel a NAC utánpótlás csapata játszik a békéscsabai ISE ellen kerületi bajnokit. Ez a mérkőzés szintén élvezetes lesz, mivel a NAC utánpótlás csapatában néhány elsővonalbeli játékos is helyet kap.

RÁDIÓ

VASARNAP, NOVEMBER 7.

- Budapest I.**
- 7.30 Fohász, Szózat, Reggeli zene.
  - 8.15 Hírek.
  - 8.30 Öszinte beszéd.
  - 9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Fő utcai Szent Flórián görög katolikus magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet Totis Pál th. esperes mondja.
  - 10.00 Református tiszteltetés a Kálvin-téri templomból. Igei hirdetés Szabó Imre esperes.
  - 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szíve templomból. A szentbeszédet P. Szunyogh Xavér Ferenc dr. mondja.
  - 12.15 Levente műsor.
  - 12.55 A rádiózenekar műsorából.
  - 13.30 Ravasz László dr. püspök előadása
  - 13.45 Időjelzés, hírek, vizárlásjelentés.
  - 14.00 Hősi emlékműavatás Huszton. — Unnepe beszédet mond Kállay Miklós dr. min. kir. miniszterelnök
  - 15.50 A Földművelésügyi Minisztérium előadásorozata.
  - 15.50 A magyar-svéd válogatott labdarúgó mérkőzés II. félidejének közvetítése.
  - 16.55 Hírek.
  - 17.00 Utazás négy ország horvidékén át
  - 18.00 A notásszívű kapitány.
  - 18.50 Hírek.
  - 19.00 Mindenből mindenkinek.
  - 21.00 Világhírű karmesterek.
  - 21.40 Hírek, lövészverseny- és sporterejelmények.
  - 22.10 Ki mit szeret.

Budapest II.

- 10.00 Hanglemezék.
- 17.30 Luther-Kálvin emlékest.
- 19.00 Alice Schönfeld hegedűl.
- 19.30 Farkas László dr. városörténeti előadása.
- 19.55 Mai magyar szerzők.

HÉTFŐ, NOVEMBER 8.

- Budapest I.**
- 6.00 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
  - 6.25 Ebresztő. Torna, Reggeli zene.
  - 7.00 Hírek. Közlemények.
  - 8.00 Hírek német, román, szlovák, orosz és szerb nyelven.
  - 10.15 Szekesfővárosi Tűzoltózenekar.
  - 11.15 Keresztessy-Kreutz Hédi énekel.
  - 11.40 Buchmann Károly előadása.
  - 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
  - 14.00 Horváth Jenő táncgyűjtője.
  - 15.30 Leiszen Erzsébet előadása.
  - 16.15 Budaj Mandolinzenekar.
  - 17.00 Vitéz Szabó Sándor előadása
  - 17.20 Balázs Kálmán cigányzenekara.
  - 17.55 Ó, helyesírás. Vigjáték.
  - 19.00 Budaj Dénes operett- és filmzenejéből játszik.
  - 20.00 Illés Endre elbeszélése.
  - 20.20 Előadás a régi napolyi operamuzsikáról.
  - 21.20 Hangképek az őszi Hortobágyról.
  - 22.40 Szórakoztató muzsika.
- Budapest II.**
- 19.00 Német nyelvoktatás.
  - 19.40 Tóth László dr. előadása
  - 20.00 Georba Gyula cigányzenekara
  - 22.00 Az I. honvédegyezred zenekara

Uj háztulajdonosok. Október 24—október 31 között 16 adásvételi kérvény érkezett be a nagyváradi telekkönyvi hatósághoz a nagyváradi házakra vonatkozólag a tulajdonjog bekebelezése végett. — Ugyanezen idő alatt 7 vidéki ház is gazdát cserélt. (Bihar, Bihar-szentandras, Hegyközkovácsi, Kiszántó, Mezőtelegd, Váradles községekben.)

Kölcsönök. A nagyváradi pénzügyesek október 24—október 31 között harminc tételben 139.200 pengőt folyósítottak ingatlanokra való bekebelezés mellett. Ezek közül a legmagasabb összegű kölcsön 35.000 pengő volt, a legkisebb összegű kölcsön pedig 320 pengő volt. E kölcsönök közül hét kölcsön vidéki ingatlanokra lett megadva. Bekebelezés nélkül is tetemes kereskedelmi hitel folyósítása történt. Jelenek ingatlaniroda közlése.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

- Télikabátot** ruhát jobban vehet, eladhat Molnár, Bémer-ter 1. 910
- Eladók:** bérházak, magánházak, többek között Török Ignác-u. 114. — Olasziban 80.000 pengőért eladó háromlakásos új bérház (két lakrész beköltözhető). Szacsavay utcában szoba, konyha öröklakás 10.000 pengő. — Kocsán János utcában szoba, konyha öröklakás 7000 pengő. — Damjanich utca 38. házból házrész eladó. — **Kölcsönök** kaphatók **kézizalagra**, betéblázásra. — **Jelenek** ingatlaniroda. Telegi-u. 2. 34
- Jókarban** levő bőrkabát közepértetre eladó. Árpád vezér-u. 10. 9
- Irógép** eladó. Csáky István-u. 16. (Nikolits). Megtekinthető délután 3 óráig. 4
- Jómeneteli fűszerüzlet** eladó. Cim a kiadóban. 999
- HASZNÁLT férfi vagy női kerékpár megvételre keresünk. Cim a kiadóban.**
- Eladó** könyvszekrény, ebédőszekrény ingaóra. Báro Eötvös-u. 21. 5
- Jókarban** levő bőrkabát közepértetre eladó. Árpád vezér-u. 10. 9
- 1 éves** gyermek részére cipőt megvételre keresek. Cim a kiadóba kérek.
- C. Vogel:** „Engedjétek hozzám jönni a kidedeket” — rézkarc eladó. Cim a kiadóban. 15
- Takarmanyzásra** kiválóan alkalmas cukorcirok kőr cca 40—50 q. eladó. — Érdeklődni Vegyi- és Élelmiszeripari r. t-nál, Anyos Pál-u. 2—6. Telefon 12—31. 32
- Eladó** teljesen jó állapotban gyermek sportkocsi. Isaszeg-u. 4. Össitelep. 31
- Télikabátok** 9 és 10 éves kisleány és fiú részére jó állapotban eladók. Karczisz, Pável-u. 4. 30
- Angoraszőrt,** gubancot bármilyen mennyiségben veszek. Székely, Kapucinus-u. 11. 29
- Eladó** egy elsőrendű perzsagaleros, hosszú vatelinezett fekete férfi kabát. Érdeklődni Csáky-u. 23. jobboldali főbejárattól. 28
- Nagy** dunyhára I-rendű angintok, tiszta gyapju, bolyhos szövét, sötétkék, kisgyermek kabátja, nagy fekete kezzel kötött tiszta gyapju nehéz vállkendő új, egy pár sötétkék finom 40-es bőrtalpu troteur női cipő eladó. Szacsavay utca 12. ajtó 11. 27
- Eladó** folytonzó Meteor vaskályha, kevésbé használt állapotban, fekete kivetelben, 300 köbméter fűtőkészülékkel. Bolyai Farkas-utca 17. 26
- Tiszta,** jó hencsert megvételre keresek. Liszt Ferenc-u. 38. 25
- Eladó** nagyon szép dísz ágymatruza Jókai Mór-utca 8. ajtó 3. 24

Különpéle

- Fertőtlenítést,** poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313
- Paragázzal** poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja. Csatorna, Sziliget-utca 7. Telefon 14—21. 664
- Brandisz** magánnyomozó iroda nyomon, megfigyel informál. Nagyvárad, Hódosy-u. 30. 11
- Varrógépjávitás** egyévi felelősséggel Jakab műszerészénél, Kossuth-u. 5.

Kölcsön 5 éves, 5 1/2%-os kölcséggel, telen „Hitelközvetítőknél”. Bethlen István-u. 6. kapható. 957

Gépelést saját gépemén vállalkoz. Cim a kiadóban. 929

Találtatott imakönyv „Máriának, Széplaky Lajosnéról” beírásával, igazolt tulajdonosa átveheti a kiadóban. 993

Éllást nyec

Munkásnöket káposzta tisztításra felvesz a Vegyi és Élelmiszeripari r. Nagyvárad, Anyos Pál-u. 2—6. 3

Segédmunkásokat és segédmunkásnöket keres Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Jelentkezés 10—12 között. Váradszöllősi telepen. 907

Tanoncot legalább 6 elemi iskolával, kedvező feltételek mellett keres Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Szűlök gyermekükkel 12—13 óra között jelentkezzenek a váradszöllősi telepen. 907

Parádés kocsi és minden szobaleányi felveszek. Jelentkezzenek Bechy Odón-u. 67. 7

A fogyvársárhelyi körjegyzőségnek negy. irodai teendőkben lehetőséget járta, férfi kisegítő havi 192 P (zeta) mellett azonnali alkalmazást nyer. — Ajánlatot okmányoladók. Rogge Károly vezetőjegyző. 8

Munkásnöket felvesz Nagyvárad, Bőrfestőde, Hitler Adolf-u. 40. ez. 22

Kifutóleányt felvesz. Nagyvárad, Bőrfestőde, Hitler Adolf-u. 40. 21

Tanuló leányokat felvesszünk fizetéses kalap és nőruha szakmában vagy kifutókat. Földessy Sándorné, Bémer-ter 2. 20

Bejárónői keresek teljes ellátással. Jókai Mór-u. 8. ajtó 3. 19

Megbízható mindenre jó bizonyítvánnyal 15-re felvetetik. Szaniszló-utca 6. szám. 18

Önálló varrólanókat, kézilánókat, tanulólanókat fizetéssel és kifutó fiú vagy leányt azonnali felvételre szalon Bémer-ter 3. 17

Bejáró takarítónőt heti 2 délelőttre felveszek. Szaniszló-utca 55. 16

Traktor kezelőt szántáshoz keresek, vitéz Hornyánszky. Rimánóczy-utca 7.

Iskolatakarítónőt keresek azonnali belépésre Igazgató. Jak. b Mihály-u. 1. Népiskola. 14

Éllást keres

Irodai gyakorlattal IV. középiskolát végzett komoly urileány állást keres. Címeket a kiadóba kér.

Idősebb nő perfektül főz, háztartásnőnek ajánlkozik vidékre. Özy Burk Józsené, Szent László-ter Maksay vendéglő. 23

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRO. 45 GÉPIRÓISKOLAJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.—42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. Telefon: 29—78.

Mennyiségant, nyelveket tanít, magánvizsgákra előkészít középiskolai tanár. Cim a kiadóban. 15

Polgárista magántanuló előkészítést vállaljuk. Igazgató. Jakab Mihály u. 1. sz. Népiskola. 12

Elveszett

Egy 13.30 P.s. dr. Krafi Péter postaigazgató és neje által aláírt váltó mentek délben 12 óra tájban a Vörösmarty vagy a Foutának a kórházról a Hider utcáig terjedő részen elvesztett. A megtalálót kéri szolgáltatása viceza. 10

Elveszett pénztárca Solyom Károly névre kiállított iratokkal és 20 pengővel. Kérem a becsületes megtalálót, hogy az iratokat hozza Csobánca-u. 45. alá, a pénzt megtarthatja. 33

KIADÓTULAJDONOS:
SENET LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztésért felel: ... a kiadóért felel:

Dr. Pál Árpád ... **Dr. Virág Jeromos**
főszerkesztő ... Szent László-nyomda R. T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Danka-utca 23. sz. 11.